AYLIK MİZAH DERGİSİ • YIL : 8

KARİKATÜR

SAYI : 85 • NİSAN 2000

GÜLERYÜZLÜ
GÜZEL İNSAN
İYİ DOST
SEVGİLİ
MUSTAFA EREMEKTAR
(MISTIK)
GÜLE GÜLE

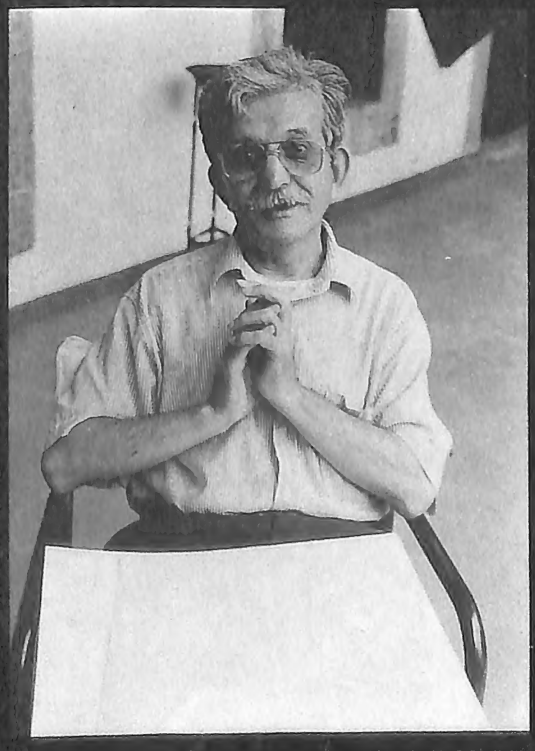

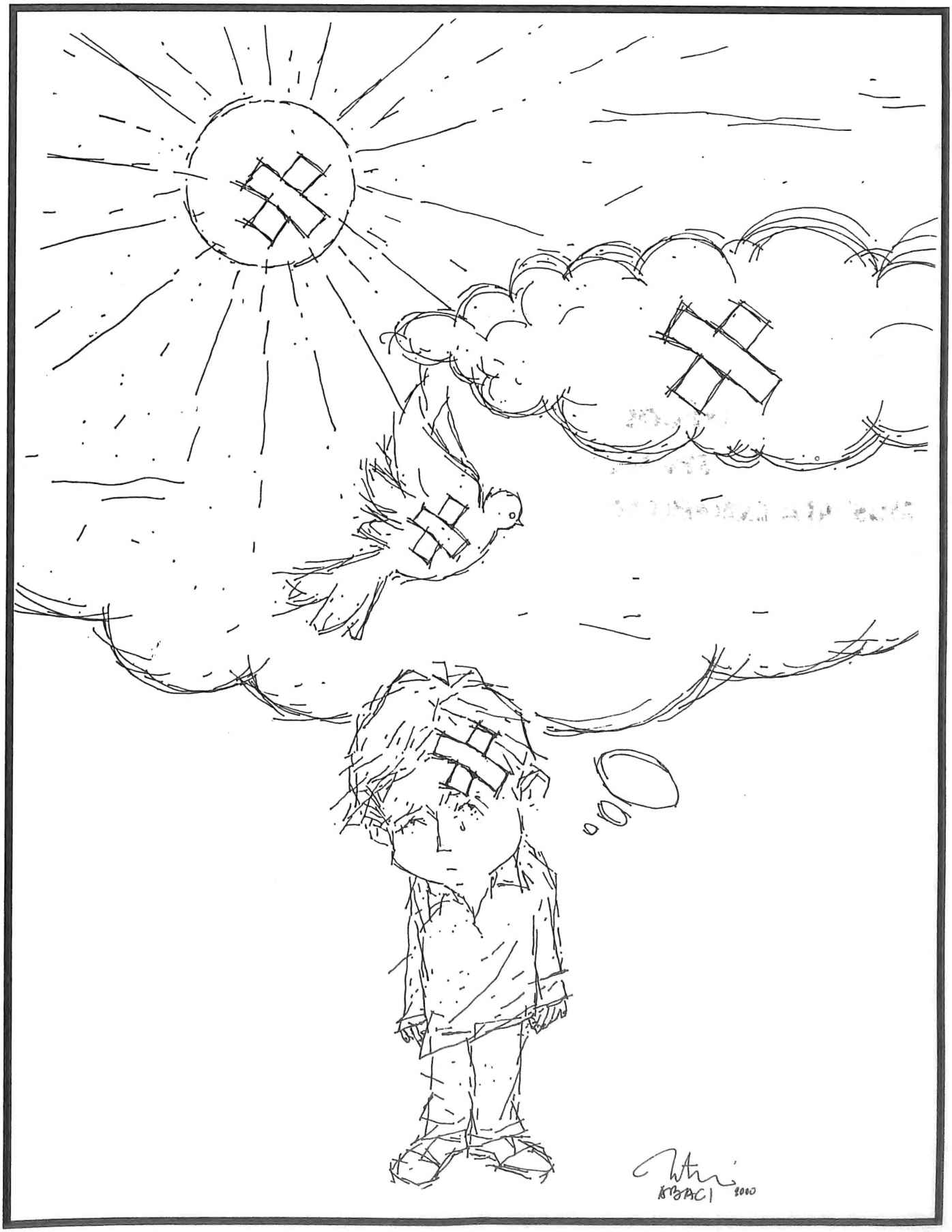

NECATİ ABACI

SAHİBİ VE YAYIN YÖNETMENİ
KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ
ANKARA TEMSİLCİLİĞİ ADINA
METİN PEKER

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
MURAT ÖZMENEK

YAYIN KURULU
BÜLENT OKUTAN
CUMHUR GAZİOĞLU
OKTAY BİNGÖL
ORHAN TÜLEYLİOĞLU
MURAT SAYIN

KATKIDA BULUNANLAR
ALİ ULVİ ERSOY
ALİ ŞUR
ALİ ŞÜKRÜ FİDAN
AHMET ERKANLI
AKIN ÖNDER
BAYRAM ALİ KARA
BURHANETTİN ARDAGİL
CEM KOÇ
CEM KENAN ÖNGÜ
CEMAL ARIK
CEZMİ ERMİŞ
CİHAN DEMİRCİ
ERDOĞAN KARAYEL
EFLATUN NURİ ERKOÇ
EROL ÖZDEMİR
FETHİ DEVELİOĞLU
HÜSEYİN ATABAŞ
HÜSEYİN TANYERİ
HASAN UYSAL
HASAN SEÇKİN
GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU
İZEL ROZENTAL
İSMET LOKMAN
NURİ BİLGİN
KADİR DOĞRUER
KAMİL YAVUZ
MÜMTAZ İDİL
MUSTAFA BİLGİN
NECATİ ABAÇI
NURİ BİLGİN
ORHAN DOĞU
OĞUZ GÜREL
ÖZCAN ÇALIŞKAN
ÖZGÜR ARHAVİLİ
RUHİ TEK
TONGUÇ YAŞAR
TAYFUN AKGÜL
SEÇKİN TEMUR
SERDAR ÇAKIRER
YALÇIN ÇETİN
YENER ÇAKMAK
YÜKSEL BAYRAM

DERGİ TEMSİLCİLİKLERİ
Antalya/Cihan İşbaşı • Bursa/Mümin Bayram
İzmir/Cem Koç • Trabzon/Adnan Taç •
Mersin/Serdar Kutça • Sinop/Seyit Saatçi •
Zonguldak/Kürşat Coşkun
Kıbrıs/Hüseyin Çakmak

DİZGİ : DAMAR LTD. ŞTİ. • ANKARA
Özveren Sok. 3/8 Demirtepe Tel: 232 01 11

BASKI: YORUM MATBAACILIK
Fevzi Çakmak Sok. 15/A Kızılay Tel: 229 00 76

İRTİBAT VE YAZIŞMA ADRESİ
Konur Sokak 31/10 Kızılay-Ankara
Tel/Fax: 417 37 28

POSTA ÇEK NO: 104902 METİN PEKER
Altı Ay: 13.200.000 TL • Bir Yıllık: 26.400.000 TL
Altı Ay: 12.000.000 TL Bir Yıllık: 24.000.000TL (Resmi Dairelere)

Kapak Karikatürü: MUSTAFA EREMEKTAR

Karikatür Dergisi'ndeki eserler yazılı izin alınmadan kesinlikle yayınlanamaz.

KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ

Mengü Ertel'in acısı dinmemişken Mustafa Eremektar da aramızdan ayrılıp Altan Erbulak, Şadi Dinççağ, Mustafa Uykusuz, Nehar Tüblek, Ali Ulvi Ersoy, Asaf Koçak ve Serdar Çakırer'lerin yanına gitti. Ölümün kaçınılmaz gerçeği varolsa da iyi insan, iyi ustaların zamansız gitmelerinin üzüntüsünü yaşıyoruz. Her iki değerli ve saygıdeğer ustamızı da unutmayacağız.

Devrimci ve sosyalist öğretilerini çizgilerine yansıtarak genç kuşaklara her zaman örnek olmuş Yalçın Çetin ustamızı ölümünün 23. yılında saygıyla ve özlemle anıyoruz. Dergimizin 24 ve 25. sayfaları Yalçın Çetin'e ayrılmıştır. Saygıdeğer abimizi unutmadık, unutmayacağız.

Toplumun her kesiminde en üst düzeyde olan şiddetten çocuklar da nasibini almaktadırlar. 23 Nisan Çocuk Bayramı nedeniyle Karikatür dergisinin 85. sayısını çocuk ve şiddet konusuna ayırdık.

Mustafa Eremektar'ın (Mıstık) resimlerini fotoğraf sanatçısı Çerkez Karadağ'ın Tanıdık Yüzler fotoğraf albümünden aldık. Çerkez Karadağ'a teşekkürlerimizi iletiriz.

Yeni sayılarda buluşmak umuduyla...

MAKSAT MUHABBET

kemikler pedere, etler örtmene!

hAsAN uYSAL

"Bu ne?" diye sordum, anası Türk, babası Yugoslav, dur sus bilmeyen, gözleri pırıl pırıl ama bir o kadar da fırıl fırıl, 5 yaşındaki çocuğa. İncecik bileğindeki künyeyi ilk kez görüyormuş gibi bir süre süzdü; üzerindeki rakamları gösterip, "Telephoon!" dedi omuzlarını silkerek ve 'bunda bilinmeyecek ne var ki?" dercesine... Oysa ben laf olsun diye sormuştum, Türkçe'si zayıf ya, acaba künye kelimesini biliyor mu diye. Şimdi iyiden iyiye meraklanmıştım. Karşılıklı çabaladık ama bana bu telefon numarasının anlamını açıklayamadı. İlk yardım için olabilirdi, ancak tam emin değildim. Sorunun yanıtını almak için akşamı, 47 dilde anadil eğitim veren bir ilkokulda Türkçe öğretmenliği yapan anneyi beklemek durumundaydım.

İsveç'te, yürümeye başlayan çocuklara, sözkonusu telefon numaralarını içeren künye ya da kolye takılıyormuş meğerse. Çocuk; ailesi, çevresi ya da okulunda şiddet görürse, ülkenin her yerinden ücretsiz olarak bu telefon numarasını arayıp, yardım istiyor; en geç iki üç dakikada ise yardım geliyormuş. Çocuğa yönelik şiddetin cezası çok ağır. Şiddeti uygulayan, bağıran ya da döven ebeveyn ise, affı, itirazı vs. olmadan çocuk devlet tarafından alıkonuluyor ve ailesi onu bir daha göremiyormuş. Bu yüzden kimse dövemiyormuş çocuklarını... Ağzım açık kaldı öylece; hele, elinizi kaldırdığınızda, bir refleks gibi, umutsuz ve çaresizce, kafasını korumak için ellerinin ardına büzüşen çocuklarımızı düşününce...

Büyüklerin kendi arasındaki şiddet gösterilerinde bile durum çok ilginç. Bir kavgada ilk yumruk atan, karşı tarafa, ne olursa olsun 10 bir kron ödemekle yükümlü. Adam size tokat attı, siz adamı öldürdünüz. Siz tabii ki öldürmekten yargılanıp hüküm giyersiniz ama ölen adamın varisleri size 10 bin kronu ödemekle yükümlü. İkinci yumruktan başlayarak kavga da edilmeyeceği için, kavga olmuyor koca ülkede. Ancak, harçlığı biten ve çocukluktan delikanlılığa adım atma aşamasındaki uyanık veletler, 10 bin kronu kapmak için yetişkinleri öylesine kışkırtıyorlar ki, Stockholm'de, 'fazladan bir 80-90 bin kronum olmadığına' çok hayıflandığımı inkâr etmiyorum.

***

Her türlü şiddetten uzak bir yaşam ne demektir bilir misiniz? Nereden bileceksiniz. Bizim gibi bir ülkede yaşayanların hayaline bile sığmaz böylesi bir yaşam. Ailede şiddet, okulda şiddet, sokakta şiddet, kabadayı bozuntularının mafyalaşmış şiddet gösterileri ve daha vahimi devletten gelen şiddet. Güçlü olanın güçsüz olana şiddet uygulaması, tehdit etmesi bir hak bizim ülkemizde. Kadınları kocaları dövüyormuş, lanet olsun o hayvanlara ya, aynı kadınlar çocuklarını, öğretmense öğrencilerini ya da çocuğunu döven çocuğunun arkadaşını dövmüyor mu? Fiziki olarak güçlü kadın olsa, bu kadınlar kocalarını dövmeyecek miydi sille tokat? Bu şiddet toplumunun yetiştirdiği erkek ilkel olurken, kadını nasıl uygar oluyor? Mağdur olması, kadınların ilkelliğini yok saymamızı herhalde gerektirmiyor. "Erkekleri yetiştiren anneler kadın değil mi?" ucuzluğuna sığınmadan, şiddetin yaşam kültürümüzün bir parçası olduğunu kabul edip, cinsiyetler arasında, bu konuda bir farklılık varmış gibi yapıp, işin özünü, aslını kaçırmayalım artık. Hele dövme eylemini reddetmeyen ama "Kadını dövmek erkekliğe sığar mı?" ya da "anneye el kalkmaz" diyen orman kibarlarını bir düşünün bakalım.

"Tamam, ne yapalım bizim kültürümüz bu, asırlardır böyle yaşamışız" da diyebiliriz. Hatta "disiplin ancak dayakla sağlanabilir, biz bundan anlarız" ya da "kızını dövmeyen dizini döver" de... Dahası, kocası kendisine dayak atmadı diye, "acaba artık beni sevmiyor mu?" diye ağlayan, "kocam o, döver de sever de" diyen kadınları veya "işkence yapmadılar, sadece kaba dayak attılar" diyen şaşkalozları örnek gösterebilir, "salladıracaksın birisini, gör bak o zaman" diyebilir, atasözleri içinde seçkin yerlerini çoktan almış, şiddeti kutsayan deyimleri ardı ardına sıralayabilirsiniz. Daha okula başlarken, "kemiği ebeveyne kalırken, eti öğretmene sunulan" ve "öğretmenlerinin darbeleri sonunda çeşitli yerlerinde gül biten" dünün küçükleri olarak, "kodum mu oturturum" diyenleri sevip, "cennetten çıkan dayağa" sığınabiliriz. Hayır, sığınamazsınız, çünkü şiddet sizin bireysel sorununuz değil!

Hoş, başkentin göbeğinde, herkesin keyifle ya da en azından sessiz kalarak izlediği bir dayak şöleninde araya girip, dayakçıbaşı delikanlı tarafından bıçaklandığım yetmiyormuş gibi, dayak arsızı kız tarafından suçlandığımı unutmuş değilim. Yine de yiyen yesin dayağını, "afiyet olsun" demesem bile araya girmeyeceğim artık kesin. Ama bu, kayıtsız kalacağım anlamına gelmiyor. Çünkü şiddet toplumu, beni de tehdit ediyor, geleceğimi karartıyor. Birey olarak çok zarar veriyor bana; verimi düşürüyor, kişilik gelişmesini önlüyor, stres yaratıyor, korku salıyor içime. Korku özgürlükle bağdaşır mı; özgür olmayan yaratabilir mi? Dahası, ilkel yaratıkların ortasında, onca stresle nasıl mutluluğu yakalayabilirim?

İsveç'ten söz ettim işin başında. O şiddetten, tehditten uzak çocuklardan... Şerefim üzerine yemin ederim ki, 12 yaşındaki İsveçli çocuğu inisiyatif kullanması, kararlılığı, kişiliği, ülkemin cumhurbaşkanı, başbakanı, bakanı, milletvekili, generali, gazetecisi ve bürokratlarından defalarca güçlü. Boşuna sormadım, "her türlü şiddetten uzak bir yaşam ne demektir bilir misiniz?" diye. Tehdit ve şiddetin olmadığı bir toplumda insanlar yalan söylemiyor ayrıca. İnsanı rahatsız edecek kadar doğrucular. Soyadları Demirel, Yılmaz, Ecevit, Bahçeli, Kutan vs. ya da Çölaşan, Çandar, Civaoğlu, Mutlu, Doğan, Özkök vs. bile olsa, değil gözünüzün içine bakarak, hiçbir durumda yalan söylemiyorlar inanın. İnanamıyorsunuz değil mi? Haklısınız; çünkü insanların yalan söylemediği bir toplumda hiç yaşamadınız ki...

Sonuç olarak, yaşantınızdan memnun iseniz, dövün çocuklarınızı o zaman, hatta bugün 23 Nisan, daha bir dövün durmadan... Hatta özellikle bugün, geçici de olsa, vali, komutan, bakan, başbakan ve cumhurbaşkanının koltuğuna oturtulacak çocukları...

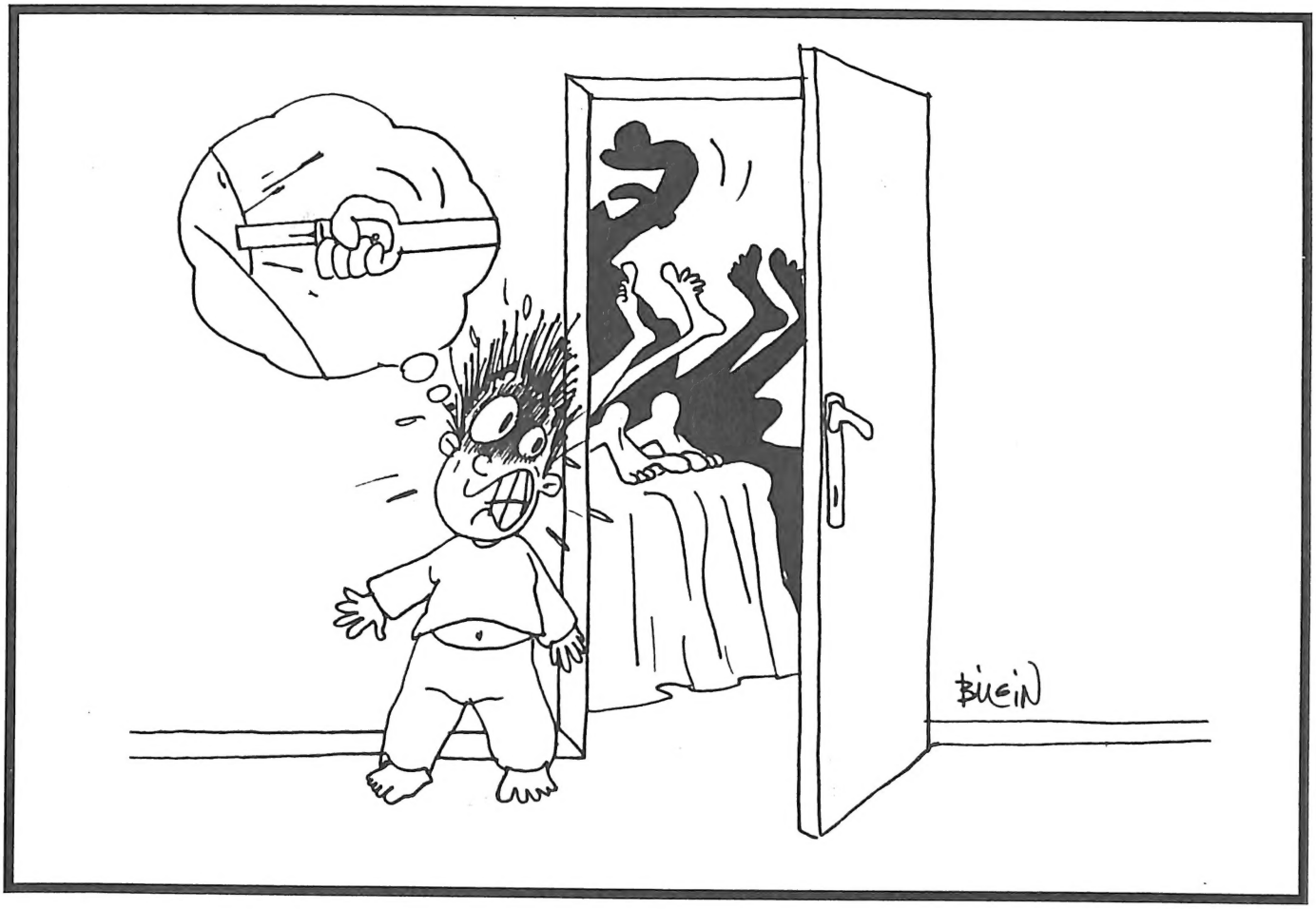

MUSTAFA BİLGİN

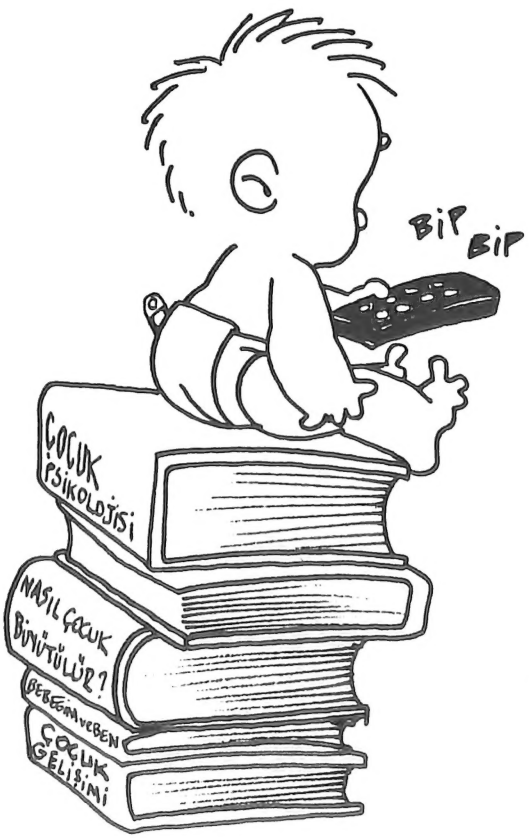

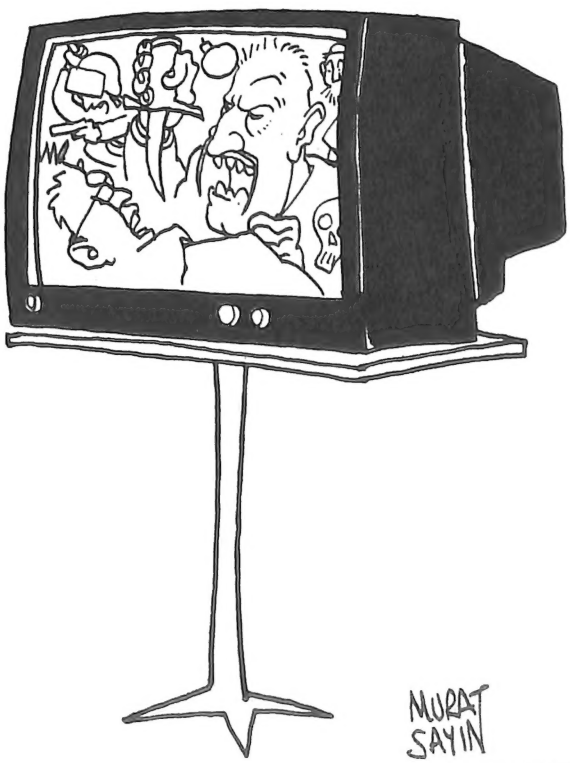

MURAT SAYIN

dinozorun yeri

hüseyin atabaş

PETAGONYA GÖZLEMLERİ

Sevgili okurlarım bilir, yazılarımda kendimden söz etmeyi sevmem. Ama bu yazıda, affınıza mağruren, kendimden kısaca söz etmem gerekiyor. Efendim, Türkiye'de 28 yıl 311 gün çalıştıktan sonra emekli oldum. Ne ki, kısa zamanda, emekli maaşı ile geçinemeyeceğimi anlayınca kalktım Petagonya'ya çalışmaya geldim. Petagonya'nın başkentindeki Arakna Üniversitesi Dil Öğretim ve Araştırma Enstitüsü'nde çalışıyorum. Ne mi yapıyorum burda? Petagonyalılar için Türk edebiyatı üzerine antolojiler hazırlıyorum. Bizim enstitü zaman zaman, dilin yoğrulduğu asıl alan olması nedeniyle, edebiyat konularında sempozyumlar yapar. İki üç ay kadar önce, üniversitemizin eğitim fakültesi ile ortaklaşa, çocuk kitapları üzerine yine böyle bir etkinlik düzenledi. Medeni cesaret sahibi olan enstitü başkanımız Mr. Hengirman yaptığı konuşmada, ülkenin eğitim sorunları üzerine önemli şeyler söyledi. Ülkenin eğitim politikasını yönlendiren yüksek bürokratlar da oradaydı doğal olarak. Başkanın konuşması hoşlarına gitmiş olmalı ki, kendisi ile sonraki günlerde görüşme talebinde bulundular, görüştüler.

Bir başka gün de, Eğitim Bakanlığı Talim-Terbiye Başkanı ile Yüksek Kurul üyelerini benim çalıştığım bölüme getirdi başkanımız. Çünkü bizim bölümde ders kitapları da üretiliyor. Yetikli ve etkililerin geleceğinden önceden haberli olduğumuz için, arkadaşlar hazırlıklıydılar. Örneğin, yabancı ülkelerin ders kitaplarından örnekler koymuşlardı masalarının üzerine... Başkanımız masa masa dolaştırarak tanıttı bizi konuklarına. Benim masamın önüne geldiklerinde, Mr. Hengirman beni göstererek:

– Mr. Atabash, daha önce Türkiye Edebiyatçılar Birliği'ndeydi. Şimdi bizimle çalışıyor, dedi.

Sonra yanımdaki masaya geçti ve Fransızcacı çalışma arkadaşımı tanıttı:

– Mösyö Nakzö. Uzun yıllar Fransa'da kaldı, doktora yaptı.

Talim-Terbiye Başkanı, Nakzö'nün masasındaki Fransızca kitaplardan birini eline aldı, evirdi çevirdi:

– Bu nedir? diye sordu.

Mösyö Nakzö:

– Efendim, bu, Fransa'da okutulan lise ikinci sınıf edebiyat ders kitabıdır.

Talim-Terbiye Başkanı büyük bir merakla:

– Azizim, Fransa'da da öyle solcu yazarlar ders kitaplarına alınmaz, ötekiler alınır gibi bir uygulama var mı? diye sorunca; altıma kaçırmamak için kasıklarımı sıkıştırdım çaktırmadan!

Mösyö Nakzö gülmemek için kendini zor tutarak:

– Yok efendim, dedi. Türkiye hariç, dünyanın hiçbir yerinde öyle bir uygulama yok.

Türkiye'nin böylesine utandırıcı bir nedenle anılmış olması nedeniyle yüzüm kızardı. Söze katılma gereği duydum:

– Efendim, dedim, Türkiye'de böylesine uygulamaların kaldırılması için müthiş çalışmalar yapılıyor. Aslında dünyada öyle solculuk falan da kalmadı malümlarınız olduğu üzere!..

Başkan gülümseyerek yüzüme baktı. Ben de, Petagonya'nın eğitimini yönlendiren bir koca bürokratın, dünyada böyle bir saçmalığın olmadığını nasıl bilmediğini düşünerek ve gözlerinin içine bakarak bıyık altından gülümsedim. Yine de hırsımı alamadım ve dedim ki:

– Sizin Bakanlığınızla işbirliği içinde kültür izlenceleri yapan bir televizyon kanalına konuk etmişlerdi beni geçenlerde. "Ne yazık ki sizin ülkenizde de okul kitaplarında en kötü şiirler, yazılar yayımlanıyor" dediğim için sansür edildim.

Bu kez Talim-Terbiye Başkanı kızardı ve dedi ki:

– Evet, bizde de bir kısım görevlilerin yetkilerini kötüye kullanmaları nedeniyle böyle hoş olmayan durumlar ortaya çıkabiliyor. Ama düzeltmek için çalışıyoruz. Her ne kadar bizim Avrupa Birliği'ne girmek gibi bir derdimiz yoksa da; düşünce özgürlüğünü ve tüm öteki insan hakları aksamalarını kendi halkımız için yeniden tesis edeceğiz.

Sevsinler, sanki eskiden Petagonya'da insan hakları varmış da askeri darbeler yüzünden kesintiye uğramış gibi, "yeniden tesis" edeceklermiş!.. Neyse, önemli olan bu değil; dünyanın neresinde olursa olsun, insan haklarının yaşama geçirilmesi bizi ancak sevindirir.

Efendim, Petagonyalılar'ın da bizim Temel'e benzer bir fıkra tipleri var, adı Lemet. Geçenlerde arkadaşların büroda anlattıkları bir Lemet fıkrasını, Petagonyalılar'la ne denli birbirimize benzediğimizi örneklemek için, Karadeniz ağzına uyarlayarak anlatmak istiyorum:

Bir komiser emeklisi olan Lemet, günün birinde gece klubüne gitmiş. Sabaha karşı yüklüce bir hesap ödeyip sokağa çıktıktan sonra; "Böyle devletin de, böyle hükümetin de anasını avradını..." sinkaf ederken, polisin biri koluna yapışmış, almış karakola götürmüş, sorguya çekmişler devlete küfrediyor diye. Demiş ki Lemet; "Yahu arkadaşlar, ben boyle hesaplar ödemeye alişkun değilim. Benimki bir çeşit nefs-i müdafaadır! Bırakın da gideyim." Olmaz demişler, almış savcılığa, oradan mahkemeye çıkarmışlar. Yargıç sormuş:

– Sen devlete sinkaf etmişsin, doğru mu?

Lemet:

– Doğru efendum. Ama ben Petagonya devletine değil, Türkiye devletine küfrettum!..

– Peki ama demiş yargıç, ben nerden bileceğim Petagonya devletine sinkaf etmediğini?

Lemet derin bir soluk almış:

– Efendum, ben bu memlekette otuz yıl polisluk ettum, demiş. Hangi devlete küfredileceğuni ben bilmeyeceğum da kim bilecek!..

BURHANETTİN ARDAGİL

HASAN SEÇKİN

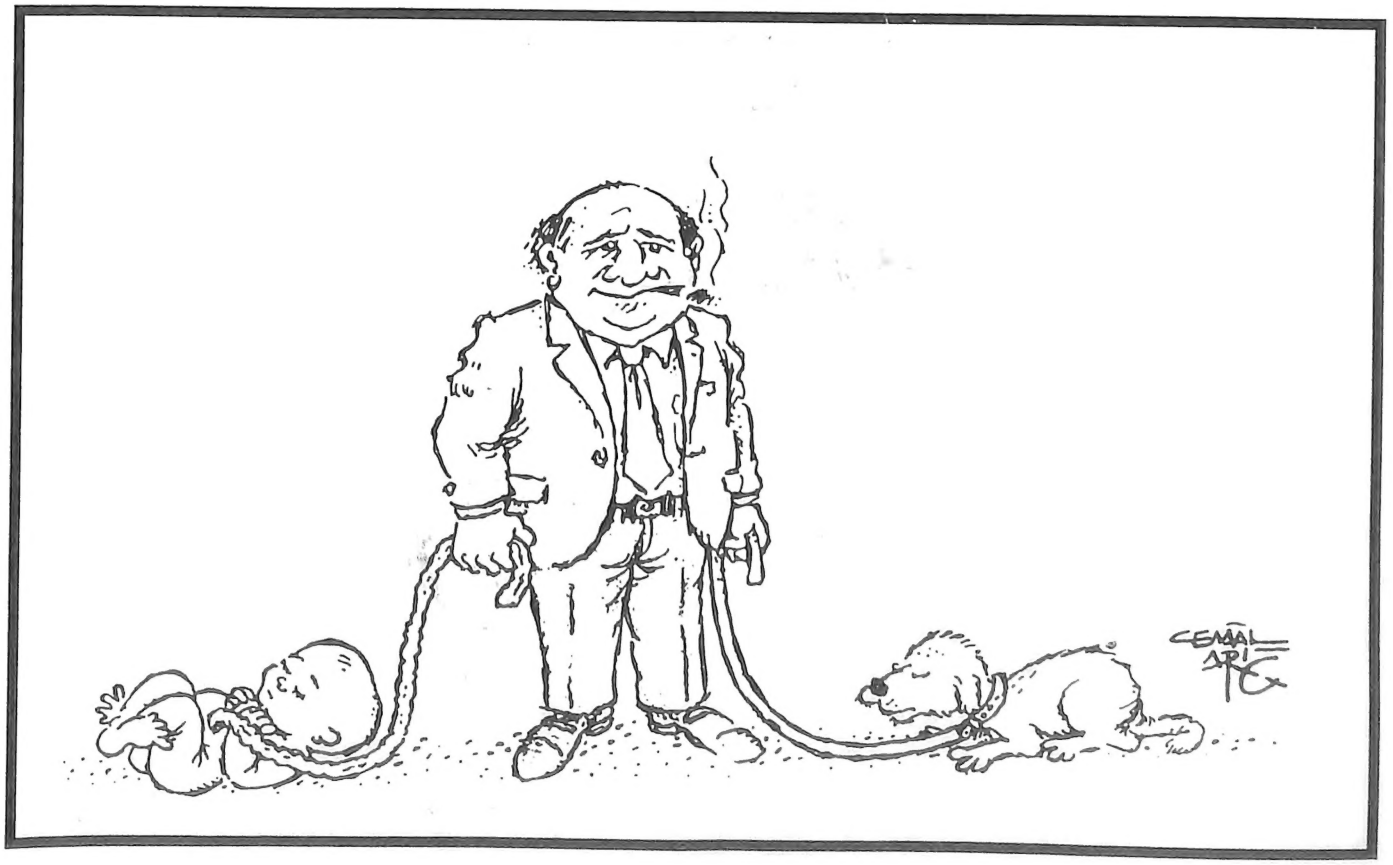

CEMAL ARIK

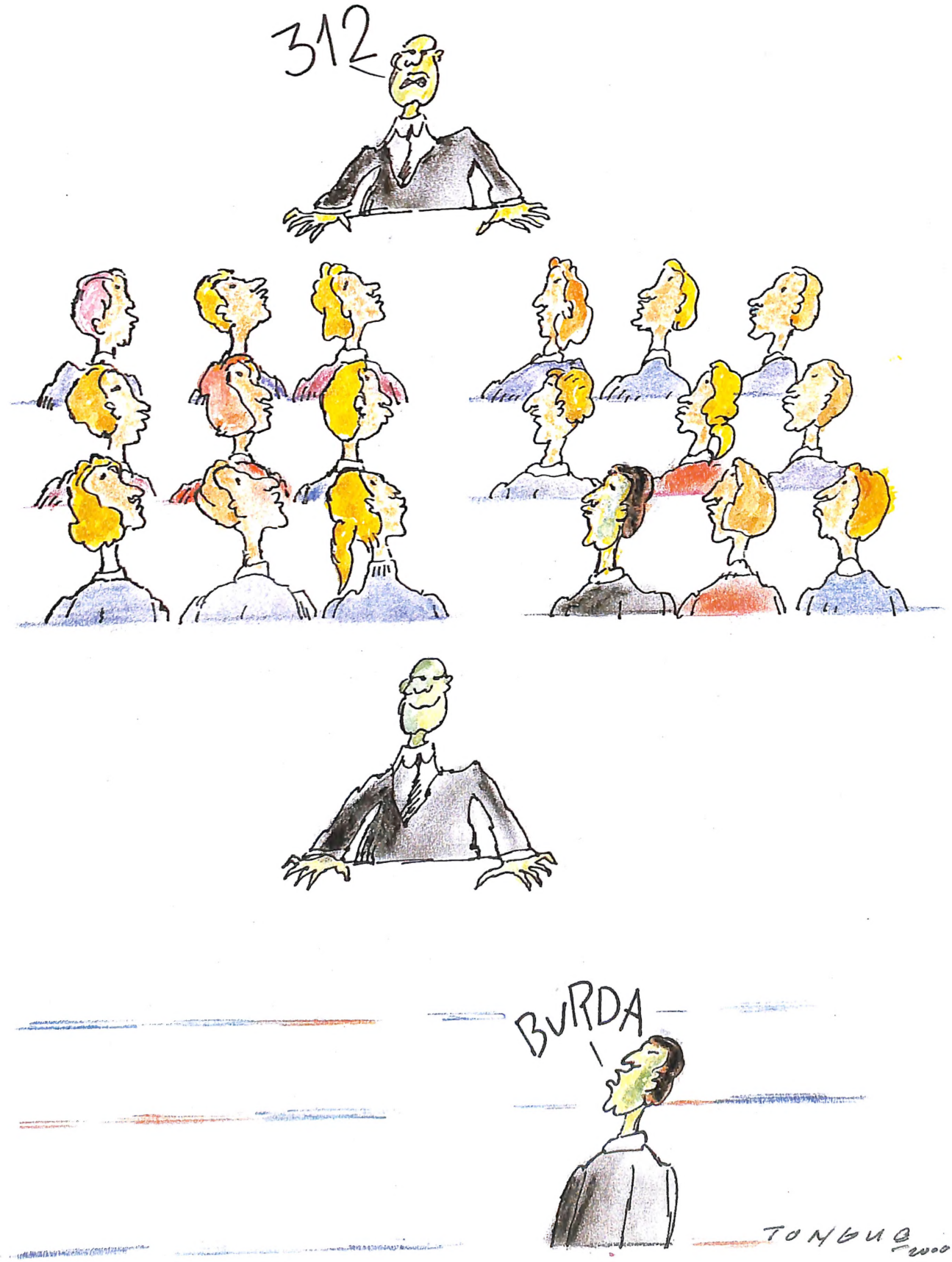

TONGUÇ YAŞAR

MENGÜ ERTEL'İ

YİTİRDİK

FOTOĞRAF: ÖZDEMİR ASAF

Resimdekiler;
Ben, Sait Faik, Ayfer Feray, Nevzat Üstün,
Mengü Ertel birde oktay Akbal.
Sene 1953 Mevsimlerden sonbahar.
Elimizde çay bardakları Burgaz adasındayız.
Sait hasta, ziyarete gitmişiz ayaktayız,
Geleceğe umutla bakıyor gözlerimiz, hayattayız
Kışı zor geçirdi sait,
'54 Mayısında toprağa verdik.
Nevzat uzun yaşamadı şiirleri kaldı yadigâr.
Ardından Ayferi yolcu ettik cennete.
Sene 2000, Mart'ın 15'i:
Mengü'nün acı haberini aldım radyodan.
Resimdekilerden
Bir ben bir sen kaldık Oktay.
Çarkı felek dönüyor.
Yandık be Oktay...

Cümaşir
KABAKÇIOĞLU

15. Uluslararası Nasreddin Hoca Karikatür Yarışması Jürisi
Arka Sıra Soldan Sağa: Uryan Reading, Miroslav Bartak, Orhan Doğu, Metin Peker Ön Sıra Soldan Sağa: Bedri Koraman, Assunta Toti Buratti ve **Mengü Ertel**

mizah dosyası
cihan demirci

SADIK BİR AĞABEY!..

*"Mizah Dosyası"nda bu ay sizleri anılardan oluşan bir yolculuğa çıkarmak istiyorum... Birlikte çalıştığım ustalardan **Sadık Şendil**'le ilgili anılardan oluşan bir mizah yolculuğuna...*

Birlikte çalışma onuruna erdiğim mizah ustalarının en ilginçlerinden biri de sevgili **Sadık Şendil** ağabeydi... **Sadık Şendil** gerçek bir İstanbul beyefendisi, usta bir senaryo ve oyun yazarıydı... Onun adı bugünlerde yeniden sahnelenen unutulmaz tiyatro oyunu "**Yedi Kocalı Hürmüz**"le yeniden anımsanıyor...

1982-1986 yılları arasında **Güldürü Üretim Merkezi**'nde (GÜM) çalışırken Sadık ağabey de aramızdaydı... O günlerde 70'ine merdiven dayamış ama o merdivende bile; **"Buyur evladım önce sen çık"** diyebilecek kadar beyefendi bir yürekti Sadık abi... Benim belki de tanıdığım son gerçek "İstanbul Beyefendisi" idi o... Örneğin; fazlaca sesli gülerken kimse rahatsız olmasın diye mutlaka hemen ceketinin üst cebinden mendilini çıkartıp ağzını kapatırdı... İlk dönemler çalıştkığımız mekân **Müjdat Gezen** ağabeyin Cihangir'de İsmail Dümbüllü Sokak'ta bulunan dairesiydi... Çatı katındaydık... Bütün Kabataş ve Boğaz ayağımızın altındaydı orada... Apartmanın kapıcısı Hüseyin'in önünde bile ceketini ilikleyen bir insandı sevgili **Sadık Şendil**...

Yıl: 1983... Müjdat abinin Cihangir'in en tepesinde bulunan dairesinde olduğumuz o güzelim günler... İşte o günlerden 70'ine merdiven dayayan sevgili Sadık ağabey de, bizler gibi her gün Fındıklı'dan yaklaşık 200 basamak filan tırmanarak Cihangir'in tepe noktasındaki bu daireye geliyordu...

Fındıklı'da Akademinin önünden otobüse binmeye hazırlandığım bir gün Sadık abiyi otobüs durağında gördüm... Üstünden hiçbir zaman eksik olmayan şık takım elbisesi, şapkası ve elinde kibarca tuttuğu bastonuyla durağın bir köşesinde sessizce duruyordu... O anda otobüs geldi ve Sadık abi de o itiş kakış hengamesinde benimle aynı otobüse bindi... 70 yaşında olduğu ve otobüste boş yer bulunduğu halde Sadık abi oturmamış ve yerini çocuklu bir kadına vermişti...

40 yıllık bir yazarın hâlâ belediye otobüsüne binmesi ve üstelik ayakta yolculuk yapması ülkeme ve bana hiç tuhaf gelmemiş ama gene de içimi burkmuştu doğrusu...

Yanına yaklaşıp Sadık ağabeye "**Merhaba**" dedikten sonra, ne tarafa gittiğini sordum... Bana; **"Evladım, aslında akşam olsun diye vakit geçiriyorum o yüzden bindim, nereye gittiği pek önemli değil"** dedi...

Şaşırdığımı görünce açıkladı:

"Cihancım, evladım... Şu saatlerde bizim hanımın evde kabul günü var, ben de böyle çeşitli otobüslere binip dolaşıyor ve vakit geçiriyorum... Misafirler varken eve gitmek istemiyorum çünkü ben evde salondaki yemek masasının üzerinde çalışıyorum... Eee şimdi orası kek, kurabiye, börek filan etrafı da bir sürü kadın doludur... Hayır yatak odasındaki yatağın üzerine oturup yazdığım da oluyor ama, o zamanlarda belime müthiş bir ağrı giriyor işte, n'aparsın evladım!.."

İşte **Sadık Şendil** buydu... 70 yaşında, 40 yıllık ünlü mü ünlü bir mizah yazarıydı, senaristti, oyun yazarıydı ve hâlâ bir çalışma odası, onu bırakın bir çalışma masası bile yoktu bu gerçek İstanbul beyefendisi Sadık ağabeyin...

O zamanlar 20 yaşlarındaydım ve henüz annemlerle oturuyordum... Bende salondaki yemek masasının üzerinde çalışıyor ve bu durumdan hep yakınıyordum, ta ki Sadık abinin durumunu öğrendiğim o güne dek...

Şimdi ne zaman bir yerlerde; "**Senede birgün**" şarkısını duysam Sadık abi gelir aklıma hemen... Çünkü Sadık abi; **"Beklerim yolunu aylar boyuca, yeter ki gel bana senede bir gün"** diyen o güzel şarkının da söz yazarıydı... **Sadık Şendil**; sevdiğinin yolunu aylarca bekleyebilecek kadar sabırlı ve senede bir gün gelmesiyle bile yetinebilecek kadar alçakgönüllü bir kuşağın insanıydı...

GÜM'ün henüz yeni kurulduğu, 1982'nin Haziran ayında televizyonda Dünya Kupası maçları vardı... O dönemler tek kanalımız olan TRT maçları naklen verirdi ve videonun da daha oldukça yeni ve lüks bir alet olduğu bir dönemdi... İşte benim henüz GÜM'e girmediğim bu dönemde **Müjdat Gezen, Sadık abi,** sanırım **Ahmet abi (Ahmet Üstel)** filan bir akşam gene TV'den Dünya Kupası maçlarını izliyorlar...

Müjdat abi her zamanki şakacı yanıyla bir şaka hazırlıyor Sadık ağabeye... Videoya bir porno kaset koyup, uzaktan kumandayı da eline alarak çaktırmadan maç yayını sırasında arada bir videoyu çalıştırıyor ve ekranda porno bir sahne görünüyor, hemen tekrar maça dönüyor... Sadık ağabey gözlerine inanamıyor ilk önce ama birşey de diyemiyor... En sonunda Müjdat abi, videodaki sahneyi biraz uzatıp da; **"Aman Sadık abi, maça porno yayın karışıyor galiba"** deyince Sadık ağabey çok telaşlanıyor ve o anda ilk söyledikleri: **"Eyvah Müjdat!.. Rezalet bu ya, şimdi bu sahneleri evde bizimkiler de, hanım da, çocuk da görmüştür di mi?"** oluyor...

Sadık ağabey dünya tatlısı bir insandı... Keşke daha fazla tanıyabilseydim dediğim insanlardan biri olmuştur hep... O dönemler birinin ölüm haberi olduğunda GÜM ekibi olarak; "**Aman yoksa Sadık abi mi?**" diye cümlelere başladığımız dönemlerdi... Ama o günün birinde, hiç beklemediğimiz bir anda, tıpkı hayatta yaptığı sessiz-sedasız ve gene kibarca terkedip gitti bu dünyayı...

Bugün artık İstanbul'un **Sadık Şendil** gibi beyefendisi yok... Beyefendi bir yana zaten artık onların İstanbul'u yok!.. Zaten onlar bugünün İstanbul'una o kadar kibarca katlanamazlardı sanırım, onlar bile ağızlarını bozarlardı bugünkü kaba-saba bu İstanbul'a...

Gelecek aya dek, GÜLEKALIN sevgili Karikatür dergisi dostları...

---

*(**Not:** 13-21 Mayıs tarihlerinde Ankara'da yapılacak TÜYAP Kitap Fuarı'nda gerçekleşecek söyleşimizde siz Karikatür dergisi dostlarıyla buluşmak üzere diyorum... C.D.)*

MURAT ÖZMENEK

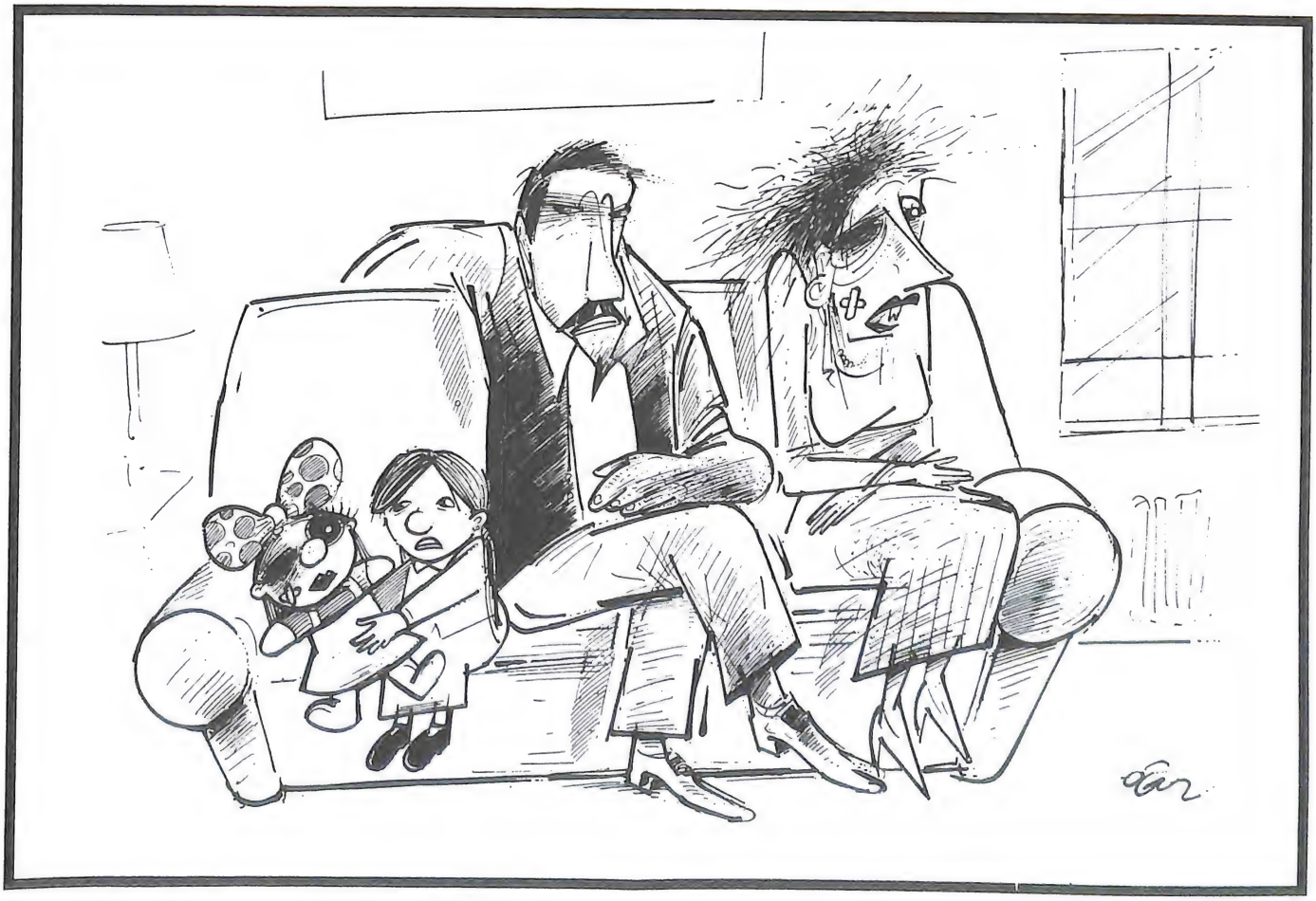

OĞUZ GÜREL

CUMHUR GAZİOĞLU

CEZMİ ERMİŞ

GÜLDÜŞÜN ÇORBASI

•

kadınlar (ımızın) günü

ÖZGÜR ARHAVİLİ

Neyi, neyi yazayım şimdi ben? Hande Ataizi'ni mi, Banu Alkan'ı mı, Dolapdere beygiri (dilberi de diyebilirz) S. Sayan'ı mı, raketatar H. Avşar'ı mı, M. Ali Erbil enbesilinin halası F. Ürek'i mi...

Yoksa kadını, yani onur timsali kadınlarımızı mı? Evet, Nene Hatun'ları, Dudu-Satı kadınları, Meral Tamer'i, Duygu Asena'yı, Yazgülü Aldoğan'ı, Deniz Türkali'yi, Fatma Girik'i, Türkân Şoray'ı, Ayşe Teyzeleri, Fatma Ablaları... kısacası çocuklarımızın anası sabrın ve özverinin adı onurlu Anadolu kadınlarımızı yazmalıyız... Acaba yazabilir miyiz!? Onlar yazılabilir mi? Bence alnımıza yazılmış değerli kutsal varlık olan kadını yazmak tanıklamak en güç etkinliklerden biri olsa gerek.

"Kadınlar Günü" gündeme getirildiğinde hanı erkekler günü diyenlerimiz oldu. Halbuki biz kıllamalara hergün bayram olduğunu unuttuk... Evet biz kıllamalar (dallamalanın tüylü versiyonu) değil miyiz? Kadınlarımız! Zaman zaman aşağılayan, sonra eteklerine yapışıp aşağılarına sarkan, biz değil miyiz? Sıpa ile sopayı kadınlarımızın onurlu kimliği ile örtüştüren biz değil miyiz? Saçlarını süpürge eder dediğimiz kadınlarımızı yerlerde sürüyüp paspas eden, biz değil miyiz, geliştirdiğimiz sofistike boynuz teorisi ile kadınlarımızı potansiyel boynuz teorisyeni ilan eden ve sanal çarşafın tutuklusu haline getiren. Biz değil miyiz kadınlarımızı, siyasi sapıklıkların türbanlı tutsağı yapan, biz değil miyiz, kadınlarımızı, etinden sütünden derisinden... (daha sayayım mı?!) faydalandıktan sonra hayvan ilan ederek mallığımızı bastıran... Biz değil; biz değil miyiz?!

Oliver Reed'in oynadığı fakat adını anımsayamadığım bir filminde, tutsağı olduğu yaşamın acımasızlığı karşısında kadın kutsiyetini vurgulayan tonlamadaki "kadınım!" feryadı; anam avradım bana; anaların avradların kutsiyetini anlatan... Bir feryat gibi geldi. Elbette ki bu yaklaşımın tüm eril kişiler için geçerli sayılamamalı, sayılamamalı ama önemle üzerinde durulması gereken erkek coğrafyasına hakim gerçekler olduğunu da yadsımamalıyız.

8 Mart Kadınlar Günü evrendeki tüm eli, alnı öpülesi kadınlar için kutlanması zorunlu evrensel bir etkinliktir. Kadınlara saygı ve sevginin kutsal bir platformu olarak algılanmalıdır. Kadını kadın olarak algılayamayanların kendilerini algılayabildiklerini zannetmiyorum... Kadın sığınma evleri... Yazık bizlere, sevgisine, saygısına sığınmamız gereken değerlerin en yücesine. Sığınma evleri oluşturmuşuz. Yazık ki ne yazık!..

MİZAHCLOJİK SÖZLER

1. Cennet anaların ayakları altında. Analar (kadınlar) erkeklerin ayakları altında...
2. Kadın kutsaldır. Erkeklerin ayakları daha kutsal ki kadınlar yıkayabiliyor.
3. E-mail'imiz var ya; hepimiz com.tr'ciye tere satmaya başladık.

---

8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle mart sayısında yayımlanması gereken bu yazının gecikmesinden dolayı yazarından ve okurlarımızdan özür dileriz.

MUSTAFA EREMEKTAR (MISTIK) ABİMİZİ YİTİRMENİN ACISINI DOSTLARIMIZLA PAYLAŞIYORUZ

Dernek Başkanımız Bedri Koraman ve **Mustafa Eremektar (Mıstık)** 7 Nisan 1999

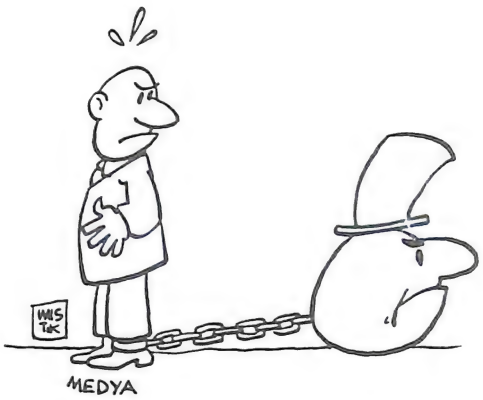

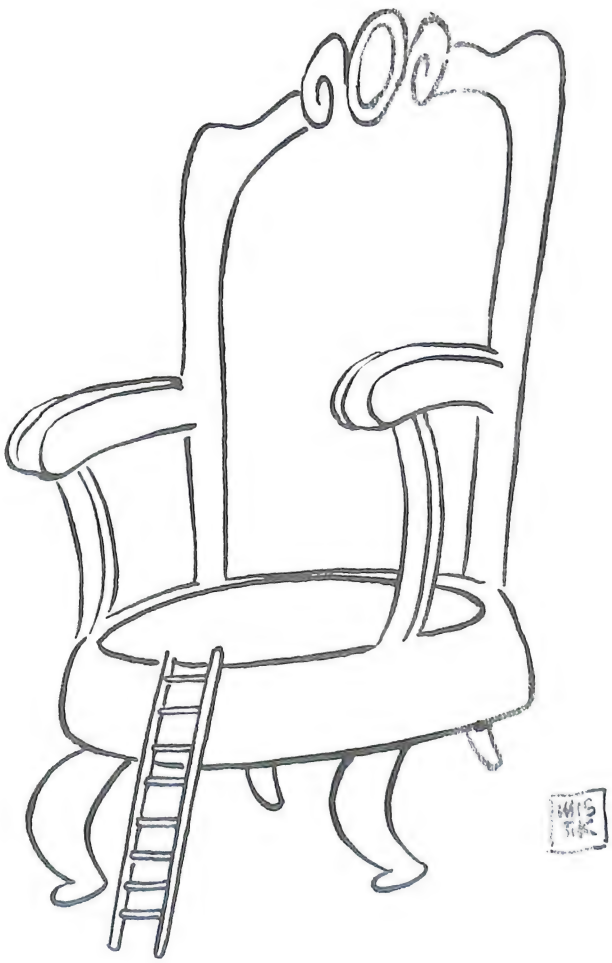

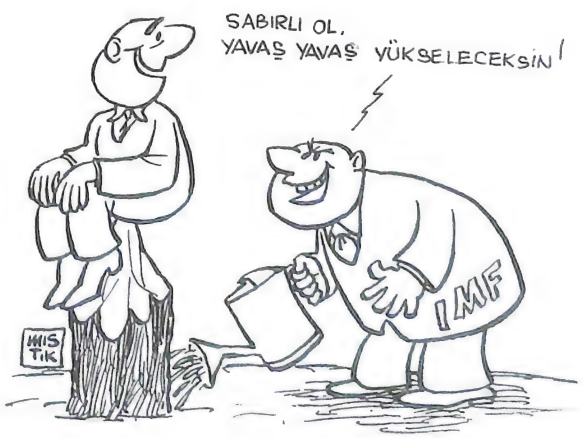

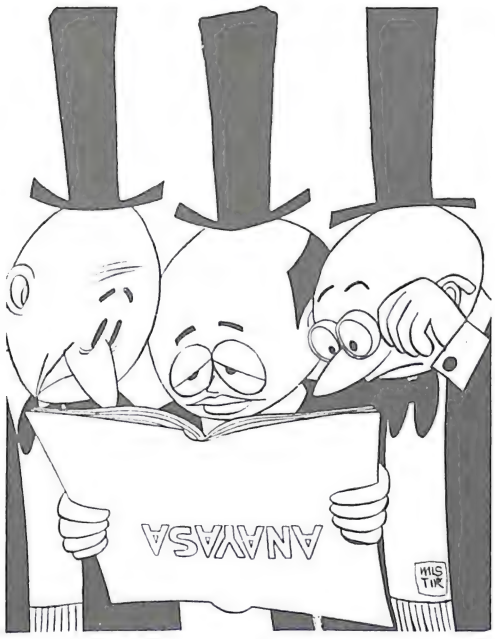

Mustafa Eremektar (Mıstık) İstanbul Büyükşehir Belediyesi Karikatür ve Mizah Müzesi'nin bahçesinde
Fotoğraf: Çerkez Karadağ

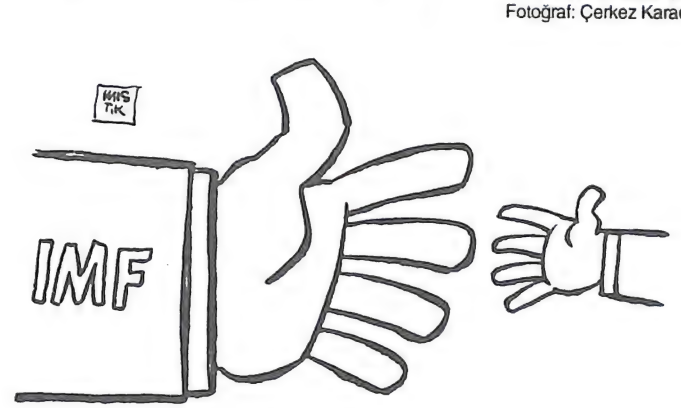

1

2

21. Yüzyılın Eşiğinde Karikatür ve Mizahın Koordinatları Sempozyumu öncesi (Atatürk Kültür Merkezi Fuayesi)
Soldan Sağa: **Mustafa Eremektar (Mıstık)**, Bayan Eremektar, Metin Peker, Eflatun Nuri Erkoç, Orhan Enez, Tonguç Yaşar

KARİKA TÜRKÜCÜ

•

Mıstık ve Doğan Kardeş

BÜLENT OKUTAN

Sanıyorum 63'lü yıllardı. Evimize sadece "Ulus" gazetesi alındığından bir başka basın aracına bütçemiz yetmezdi. Grundig marka radyomuzdan dinlerdik; arkası yarınları, fener cimbom maçlarını ve Yassıada duruşmalarını. Zülfikar amcanın berber dükkânında ise hep "Akbaba" bulunurdu. Saçlarımın uzamasını iple çekerdim, o 'dergiyi' okuyabilmek için. Çizgi ve mizah sanatına düşkünlüğüm işte o yıllarda başlamıştı. Ara sıra kukalı saklambaç, yakan top oynadığım da olmuştu ama ekonominin kemer sıktırdığı koşullarda kalem, boya ve hatta kâğıt bile bulmak o kadar kolay değildi. Aradan 35 yıl geçmesine rağmen o zor yılların tadı damağımda, sevgisi ve saygısı yüreğimde durur.

Cimbom Ankara'ya maça geldi mi, bizim mahallede Kitkat barın hizasında Baykal otelde kalırdı. Rahmetli Nejdet dayım beni kapıdığı gibi hadi bakalım maça... Hacettepeliler mor beyaz bayrakları çeker, davul zurna ile şarapçıları maratonun sol yanına toplardı. Metin Oktay ve Turgay Şeren'e saygım, sevgim o yıllardan gelirdi. Kaleci Turgay saatli tribün tarafındaki kaleyi korurken şarap ve kanyak şişeleri atarlardı. Dönüp bakmazdı bile edilen küfürlere gol kralı, taçsız kral Metin Oktay... Nasıl sevmezsin böyle alicenap sporcuları. Nasıl aramazsın?.. Acaba şimdilerde seyirciye bilmem neresini gösterenleri görünce bu insanların neslinden zerre kalmış mıdır?

Maçtan çıkınca, bir de cimbom galipse bana sosisli sandviç alırdı. Henüz coca cola egemen olmadığından Türkiye'de, garnizon gazozu ile hardallı ve Amerikan salatalı, turşulu sosis harika olurdu. Yemek faslı bitince üzerine ikramiye niyetine "DOĞAN KARDEŞ" alırdı. Yazılan ve çizilenleri beraberce incelerdik. İlgi alanım karikatür olduğundan döner dolaşır, bir karikatürcüde demir atardık.

"MISTIK" onlardan en önemlisiydi. Günün birinde ben de karikatürcü olacağım desem yalan olurdu. Zira o yıllar benim resme düşkün olduğum yıllardı. Ama ne hayırsa ben o dergiyi ve o yılları karikatüre ilgi duyduğum ve ilk tanıştığım yıllar olarak baz alırım. Mıstık ve onun gibilerle tanışmak şöyle dursun, görmeyi çok istediğim halde güzelim İstanbul bile bana çin kadar uzak gelirdi.

Yıllar, yıllar sonra tanıdım Mıstık'a. Hiç de hayallerimdeki gibi sırılsıklam, sulu zırtlak değildi. Boyu minicik, yüreği dağ gibi bir İstanbul beyefendisiydi. Karıncayı incitmekten korkan, kötü bir söz söylerken müsade isteyen kibar bir karikatür ustası... Onu da diğerlerinin yanına bir bahar sabahı, gözyaşları ile uğurladık. Teşvikiye camiinin avlusunda kimseye hissettirmeden espri yaptık. "Öbür tarafta çıkacak bir mizah dergisine eleman topluyor olmalılar, ama bu kadar yazar çizer yeter sanıyorum. Diğer dergiler çıkana kadar personel alımına acık ara vermeliler diye düşünüyorum." dedim.

Neyse efendim özetle, her canlının mutlaka bir sonu oluyor. Burada güzel olan bu seyahate sevilerek, sayılarak iyi anılarla çıkmak. Kubbede hoş bir seda ve iz bırakmak...

Beynim öylesine şartlanmış olacak ki Mıstık için yapılan törene çocukların katılacağını sanıyordum. Sonradan uyandım. Yav, bu çocuklar bizdik işte dedim. Onunla tanışan kuşak bizim kuşak. Yoksa 25'lik gençler bile tanımaz Mıstık'ı... Olmayan sevgi ve saygı unsurundan sonra o gençlerin şu anda okuduğu Mizah dergilerinden birinin çizeri veya yazarı da terk-i diyar etse umuru olmaz sanıyorum. Zira o gün bugün, babaların çocuklarına, dayıların yeğenlerine şeker gibi, çikolata gibi aldığı başka bir "DOĞAN KARDEŞ" hiç olmadı. İşte bu yüzdendir ki bu yara ne zaman kanasa aynı şeyleri yazıyor ve çiziyoruz. Bizim magazin ve sanat dünyasının aklına gelen Mahzun Goncagül'ün son sevgilisi ile Sibel Yonca'nın donunun rengi veya memesinin uçları geliyor. Yeni yetişen nesil ise o özümlenmesi gereken asıl güzellikleri ne yazık ki alamıyorlar, bu çirkefin içinden.

Çoğunluğu yine de tenzih ediyorum, çocuk dergisi ve yakın zamanda mizah mecmualarının kültürünü alamamış olan bu kesimdeki samimi duygular istismar ediliyor. Teknolojinin baş döndüren hızı, romantizmi de aynı hızla alıp başka dünyalara götürüyor, 63'lü yıllarda evimize sadece bir gazete girebiliyordu. "DOĞAN KARDEŞ" dayımın, "YELPAZE" isimli magazin dergisi teyzemin katkıları ile alınıyordu ve okunuyordu. Necmi Rıza'nın efsaneleştirdiği bir kapakla bile satan "AKBABA" ise berber amcanın sehpasının üzerinde kapanın elinde kalıyordu. Ama günümüzde öyle mi? Yazar-çizer enflasyonu var. Alırsın bir mizah dergisi belden aşağı, ya tuvalette okur atarsın ya bir otobüslük seyahat bitince. Böylece ne Mıstığı anlarsın ne fıstığı... Hiç düşünmezsin bile, gerçek bir yazar çizer gökten zembille mi iner? Nasıl biriktirir onca espriyi, duygu ve düşünceyi beyninin balta girmemiş ormanlarında... Nasıl döker kâğıda, nasıl yaratır o tiplemeleri bilir misiniz? Siz yine de buraya kadar olanları bir tabutun yıkılışındaki karamsarlığa verin ama...

Hani bir hikâye vardır; Adamın birinin köy yerinde çayırda otlarken eşeği çalınmıştır. O devirde derdini anlatmak için kadıya gider. Olanları anlatır. "Kadı efendi de laf olsun çare bulursun" diye. Kadılığına yakışır biçimde; "Bre adam! Sen de eşeğini sağlam görünür bir yere bıraksaydın, bir ağaca filan bağlasaydın", der. Adam çözüm ararken zor duruma düşmüştür. "İyi de kadı efendi bu hırsızın hiç mi suçu yok" der ve odayı terkeder.

Kıssadan hisse efendim. Siz de bir finansör bulup argo bir mizah dergisi çıkarabiliyor ve okuyucuyu söğüşlenecek bir nesne görüyorsanız ve onlarla iletişim kuramıyorsanız birtakım medya patronlarına dalkavukluk ediyorsanız. Yani kısaca sanat için lejyonerseniz günün birinde imam efendi "Er kişi niyetine" dediğinde tabutunuzun başındaki 10-15 kişi de sizin sadece er kişi olduğunuzda mütabakata varır. Tabi o da öyle ise...

Bizim ağabeylerimiz olan bu insanlar yani sanat ve insanlık adına örnek ve feyz aldığımız sanatçı dostlarımız son yolculuklarına görevlerini yapmanın huzuru içinde arslanlar gibi gidiyorlar. Hani bizler de belki bu uğurlamayı hakettiğimizi sanıyorum. Ama siz sanat istismarcıları, sizin hiç şansınız yok!.. Yok, yok... Bu sanal ve sahte dostluklar üzerine kurulan dünyadan giderken haberiniz olsun. Suçlusunuz!.

ÇİZGİ YERİNE

YOK ÖYLE UCUZ KAÇIŞ...

MÜMTAZ İDİL

Cumhuriyet gazetesinin 25 Haziran 1995 tarihli pazar günü yayınladığı bir haberin başlığı **ABD'deki Okullarda Şiddet Furyası...**

Haber şöyle devam ediyor: "Orta öğretim kurumlarındaki öğretmenler, öğrencileriniz okullara bıçak, falçata benzeri sivri uçlu kesici aletlerle gelmelerinden şikayetçiler. Resmi rakamlara göre yalnızca New York'taki orta öğretim kurumlarında şiddet olayları yüzde 30 oranında arttı. New York eğitim müdürlüğü yetkilileri geçen yıl okullarda 8333 şiddet olayının saptandığını belirtti. Bir yıl önceye göre 27.6 oranında bir artışın söz konusu olduğunu kaydeden yetkililer, şiddetin yuvadan liseye kadar tüm eğitim kurumlarında etkili olduğuna dikkat çekiyor."

Bunun ardından ABD'de 10 yaşın altında iki çocuğun gerçekleştirdiği iki ayrı cinayet yaşandı...

Yine bir haber, yine 1995 yılında Milliyet gazetesi, 30 Haziran 1995, Cuma...

"Sandal gezisine çıktığı arkadaşları tarafından şaka olsun diye göle atılan 20 yaşındaki Adanalı Ayşe Sürmeli boğuldu. Bir pazarlama şirketinde çalışan Ayşe, 4 erkek iş arkadaşı tarafından Seyhan Gölü'ne gezmeye götürüldü. Gece 24.00'e kadar içki içen grup, sandal kiraladı. Kıyıdan açılınca da şakalaşma başladı. Ayşe, "yüzme bilmiyorum" diye uyardı. Sarhoş arkadaşları dinlemedi. Ayşe bir süre çırpındı, ama kimse cesaret edip atlayamadı. Genç kız çığlık çığlıa boğuldu..."

Bir başka haber, yine 1995'ten, 29 Haziran Perşembe: Latin Amerika'da 15 milyon çocuk sokaklarda. Takvim gazetesinin haberine göre, Latin Amerika'da 15 milyon çocuk sokaklarda yaşıyor. Amerikan Çocuk Enstitüsü'nün yayınladığı rapora göre ayrıca 6 milyon çocuk kötü beslenmeden rahatsız ve 30 milyon çocuk da yasal koruma olmadan çeşitli işlerde çalıştırılıyor...

Arşivime takılan bazı haberler bunlar. Ayrıca Çin'de kız olarak doğmak "gafletinde" bulunan çocukların uğraştığı şiddete. Türkiye'de işlenen cinayetlerin büyük çoğunluğunda çocuk sayılacak yaştakilerin hedef olduğuna, intihar eden çocukların sayısının hızla arttığına ilişkin haberleri ardarda sıralamak da mümkün.

Burada çocuğun mu şiddete yöneldiğini yoksa şiddete "maruz" kaldığını tartışmak gerek. Çocuğun şiddete yönelmesi, kendisine uygulanan şiddetin yanında biraz "hafif" kalıyor, denebilir. Gelişmiş ülkelerde, örneğin ABD'de bir çocuğun cinayet işlemesi bütün dünya haber merkezlerinde birinci haber olarak geçiyor, çünkü tuhaf. Yani, çocuğun büyük bir koruma altına alındığı böyle bir ülkede, cinayet çocuk tarafından işleniyor ve haber oluyor. Bir anlamda adam köpeği ısırıyor...

Güncel haberlere gelelim... Geçtiğimiz günlerde, Kurban Bayramı'nda televizyonlarda yayınlanan röportajlarda, sokaklarda kesilen kurbanların çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri irdelenmeye çalışılıyordu, ama çocuklardan birine "neden kurban kesilirken seyretmek istediği" sorulduğunda çocuk "boynuna bıçak vurulur vurulmaz oluk gibi kan aktı" şeklinde cevap verdi. O kurbandı ve Tanrı'ya yaklaşmanın bir yoluydu. Evinden öyle öğrenmişti. Bir kuzuyu, koyunu Tanrı adına boğazlayan ulusumuz, Hizbullah gibi bir cinayet makinesini Kurban Bayramlarında yetiştiriyordu... Kestiğiniz koyu ya da insan... Sonuçta kurban ediyorsanız, boğazını kesmek farz!.. İnsan ya da koyun...

İşte çocuklarımızın kanı sevmesi, kanın oluk gibi aktığını balladırarak anlatması alıştığı görüntülerle ilgili. Şart mı Avrupa Birliği'ne girmek, hayır! Onların deyişiyle hayır... Ama sokakları kan gölüne çevirmek şart mı? Çocuklarımız daha Jerzy Kosinsky'yi okumadan, göz çıkarmayı öğreniyorlarsa, bu şart mı?

Kurban "faciası" yılda bir kez yaşanıyor ve belki ömür boyu süren bir "travma" yaratıyor, ama bağışlanabilir.

Televizyonlarda yayımlanan dehşet filmlerine, sahnelerine zaten birçok yazar değinecektir.

Televizyon birinci suçlu ilan edilecektir.

Yanlış...

Televizyonların doğruları yansıttığını söylemek doğru değil belki, ama televizyonun çocuklara şiddeti aşıladığını, tek suçlu olduğunu söylemek yanlış.

Kaçamayacağımız olguların yanlışlığını tek suçlu göstermek de yanlış... Mickey Mouse'dan Voltran'lara taşınan çizgi filmleri mi yasaklayacaksınız?

Kötüler artık belli oldu. Bir filmde, belgeselde ya da magazin programında kötü olarak işlenen bir insanı, hayvanı ya da kısa adıyla canlıyı en acımasız biçimde yok etmek, çocuklarımız da dahil, hepimizi rahatlatır oldu. Bizler rahatlıyorsak ve bundan sevinç duyuyorsak, çocuklarımız duyduğunda suç mu?

Hayır, televizyon tek suçlu değil.

Burada herkes televizyona yüklenecektir, ama insafsızlık etmeyelim, bu "aptal kutusunun" bir kapatma düğmesi var...

Suçlu biziz, çocukları yetiştirmeye çalışan ve önce şiddeti onlara uygulayanlarız. O yüzden demek istiyorum ki, şiddeti çocuklar mı yaratıyor, yoksa onlar mı şiddete "maruz" bırakılıyor? Bence onler şiddetin tam ortasındalar ve "sigara içme" diyen bir babanın elindeki sigaraya bakarak, neden kendisine böyle bir uyarıda bulunduğunu anlamaya çalışıyorlar. Annesini döven babayı da anlayamıyorlar. Bir köpeğin kuyruğuna teneke bağladıklarında azar işitip, arkadaşlarını yaraladıklarında "tüm olanakların" seferber olduğuna tanık oluyorlar.

Şiddet onlar için değil, ortam şiddeti beslediği için acımasızlaşıyorlar.

Suçlu tabii ki onlar değil, kimse de onları suçlamayacaktır. Ama kendisini de suçlamayıp, topu "Masmedya"ya atarak rahatlayacaktır.

Yok öyle ucuz kaçış...

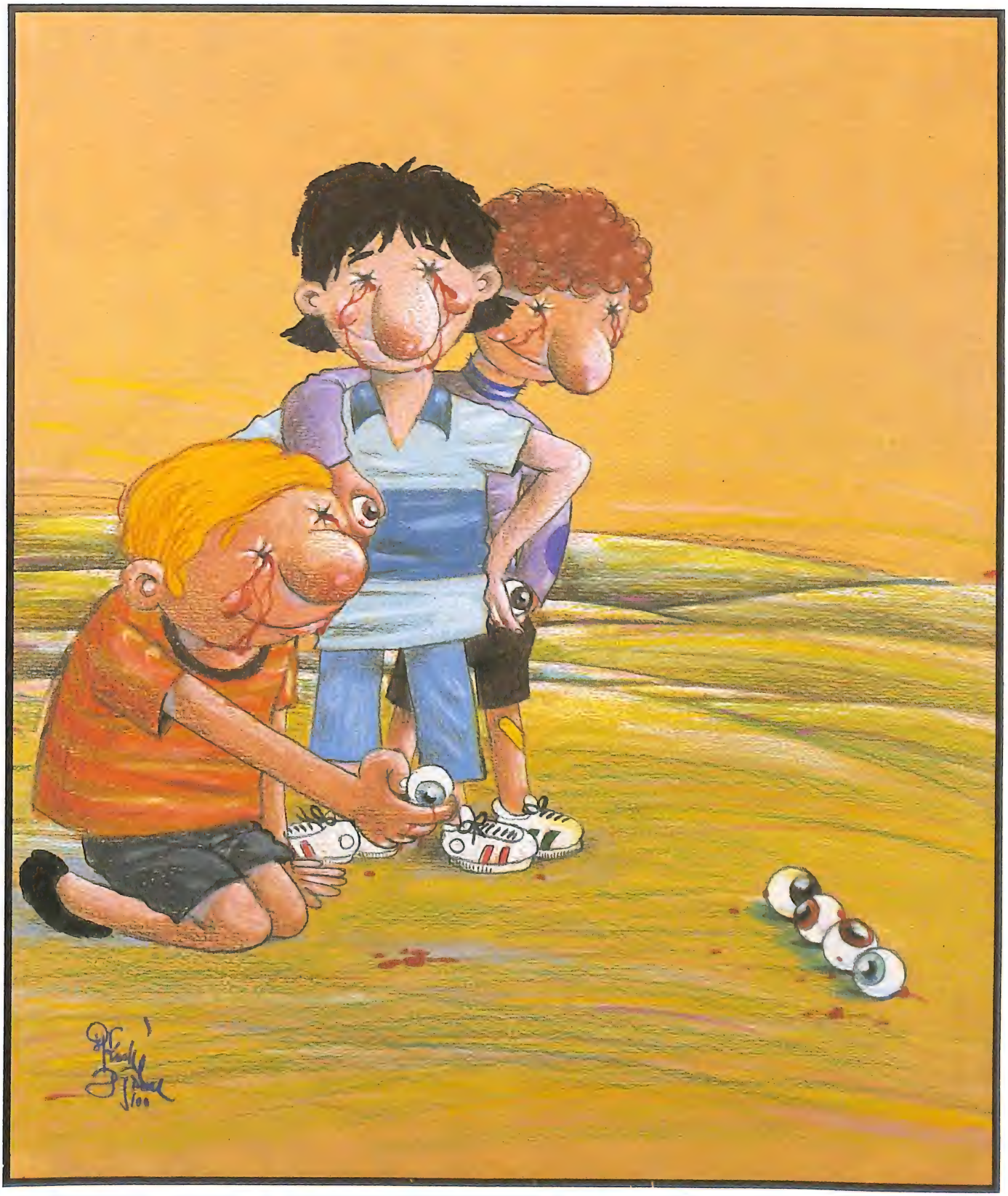

KADİR DOĞRUER

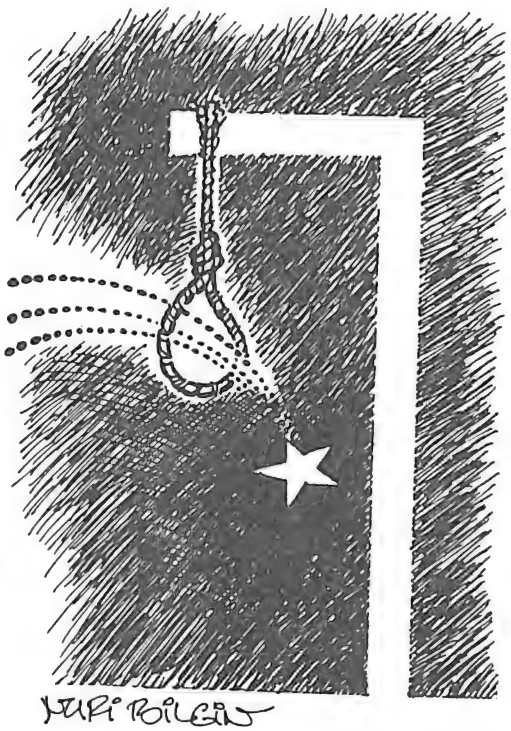

NURİ BİLGİN

İZEL ROZENTAL

KARİKATÜRİST ANEKTODLARI

YENER ÇAKMAK

•

CEMİL CEM'İN KARİKATÜR ANLAYIŞI

Cemil Cem'in 18 Ekim 1910'da ilk sayısını çıkarttığı CEM adlı mizah dergisinde şöyle bir önsöz yazısı yer alır.

BİR İKİ SÖZ

(Yazıyı günümüz Türkçesi'ne aktararak yayınlıyoruz.)

Bugün hayat tarihimin en güzel bir sayfasını açıyorum. Bundan önce yayınlanan, anlamlarıyla neşeli ama hünersizlikleriyle hazin olan resimlerimin, karikatürlerimin şüphesiz şansla ulaştığı başarı bana kendi kendime teşrifatçısız, kılavuzsuz okurlarımın huzuruna çıkmak cüretini verdi.

Karikatür!.. Kapsamı geniş, büyük bir kelime! Güldürmek için biraz yarı şaşı baktırılan bir göz, biraz büyütülen bir buruncuk, biraz sırıttırılan bir ağız, özetleyin biraz yampiri çiziliverilen bir çizgi, kimileyin kızgınlık yaratır. Güldürecekken kızdırır. Melek bir düşünceyi, ifrit bir düşmanlık biçimine sokar.

Karikatürde amaç, aşağılama mıdır? Yoksa ululama, yüceltme midir? Benim anlayışım ululamadır ama biraz törensiz, biraz neşeyle ululamadır. Çünkü herhangi kişinin karikatürü olmaz, saygıdeğer kişilerin karikatürü yapılır. Yurdun siyasal ve bilimsel yaşamında bir yeri olmayan kişilerin karikatürü olamaz.

Karikatür; nükte, anıştırma "telmih" mazmun gibi edebiyat sanatından sayılır. Bu kanatlarla edep alanında, hem yalnız edep alanında uçması gerekir. Latif olmayan bir latife çekilmediği gibi edebî bir nükteyi, hüneri, bir çizgiyi içermeyen bir resim de karikatür değil maskaralıktır.

Karikatürler kimileyin o denli önemli, o denli ulu olur ki, tarih sayfalarında belge yerini tutar. Uygar uluslarda mizah gazetelerine geçmemiş bir ün tasarlanamaz. Bunca uğraşı, iş arasında sürekli ciddi, sürekli ağır başlı, sürekli endişeli ve durgun kalan iş adamları ve ileri gelenlere kimi zaman eğreti de olsa şen, şuh ama sevimli bir yüz, şakadan anlar bir görünüş verebilen karikatüre -diyebilirim ki- aklı başında kimseler bir teşekkürcük olsun borçlu olmalıdır. O ululuk ve ağır başlılık dakikaları arasında bu çizgileri görüp, gülüp geçmelidir. İşte o kadar!..

Karikatür hiçbir zaman kötü düşünmez, hep tuhaf düşünür.

Bu kadar sınırlama arasında hünerin, edebin, temiz ahlâkın bulunduğu yolda bir mizah gazetesi çıkarmanın güç iş olduğunu bilmez değilim. Ama okurların özendirmesi bu güçlüğe göğüs germek için bana cüret verdi. Bu cüreti kötüye kullanmamak, gerçekleştirmeyi istediğim en değerli isteğimdir.

Başarımız, düşmanlıkta değil, şevk ve şenliktedir.

(Cem/Sayı:1-18 Ekim 1910)

ALİ ŞUR

GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU

ERDOĞAN KARAYEL

SEÇKİN TEMUR

İSMET LOKMAN

ÖZCAN ÇALIŞKAN

ÇEVREMDEKİLER — GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU

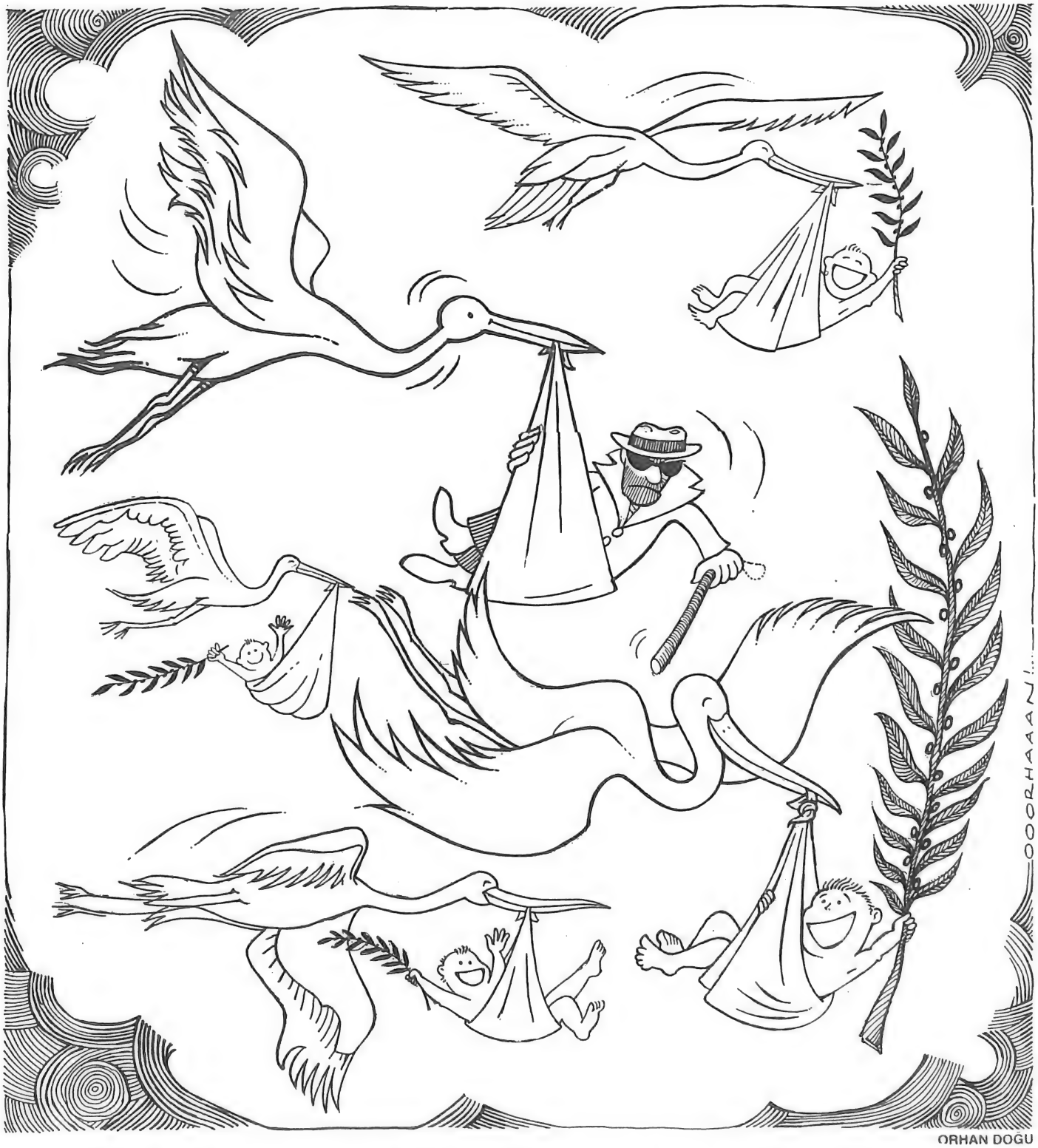

ORHAN DOĞU

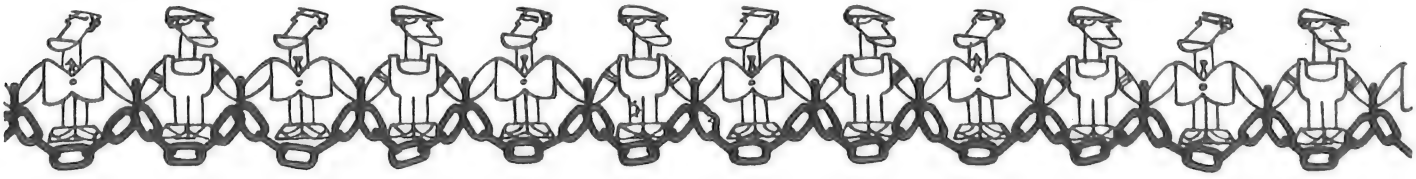

ELELE

YALÇIN ÇETİN →

ÖLÜMÜNÜN 23. YILINDA YALÇIN ÇETİN USTAMIZI SAYGIYLA ANIYORUZ.

CONİ'DEN AL HABERİ!.. 1970

1977 YILINDA YALÇIN ÇETİN'İN DOSYA İSİMLİ KARİKATÜR ALBÜMÜNÜN ÖNSÖZÜNDE ÇETİN ALTAN ŞÖYLE DİYOR: "KARİKATÜRÜ YOLCULUKLARDA VAKİT GEÇİRMEK İÇİN BAKILAN EĞLENCE DERGİLERİNDEN ÇIKARIP SINIFSAL BİR SAVAŞIN SİLAHI OLARAK BİLEMEKLE DAHİ YETİNMEYİ AZ GÖRDÜ DE, KİMSENİN ÜYESİ OLMAYA KOLAY YANAŞAMADIĞI İŞÇİ PARTİSİ'NE GİRDİ. BÖYLESİ BİR ÇAĞDAŞLIĞI YAPITLARINA KAPANAN ROTATİF VE OFSETLERLE YANITLAMALARI DA ONA VIZ GELDİ.... BİR MEZBELELİĞİN ISIRGANLIĞIN KARGAŞASINDA KARİKATÜRÜ BÖYLESİNE SOYLU, BÖYLESİNE AŞAMALI VE BÖYLESİNE YAŞAM DEĞİRMENİNİN MOTORU OLARAK KULLANABİLMİŞ KAÇ FIRÇA SAYABİLİRSİNİZ?"

YALÇIN ÇETİN USTAMIZI SAYGI VE SEVGİYLE ANIYORUZ.

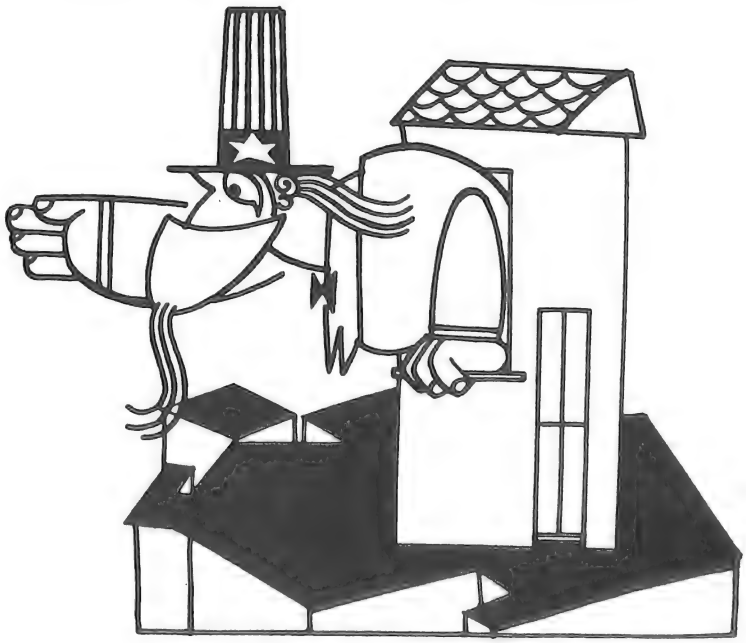

1970

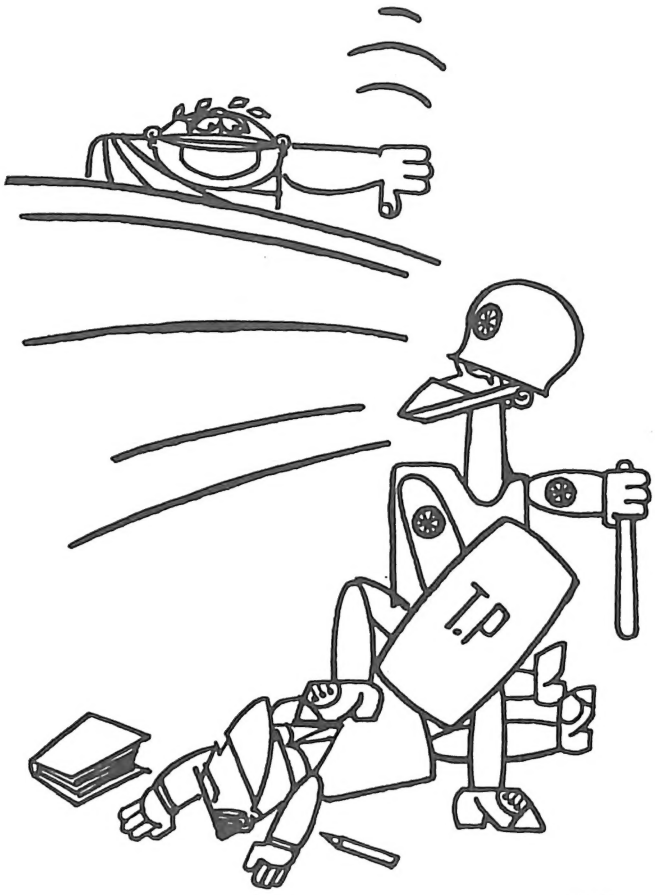

1969

Amerika'lılar, uçaklarımızın gece Adana'ya inmelerini engelliyor.

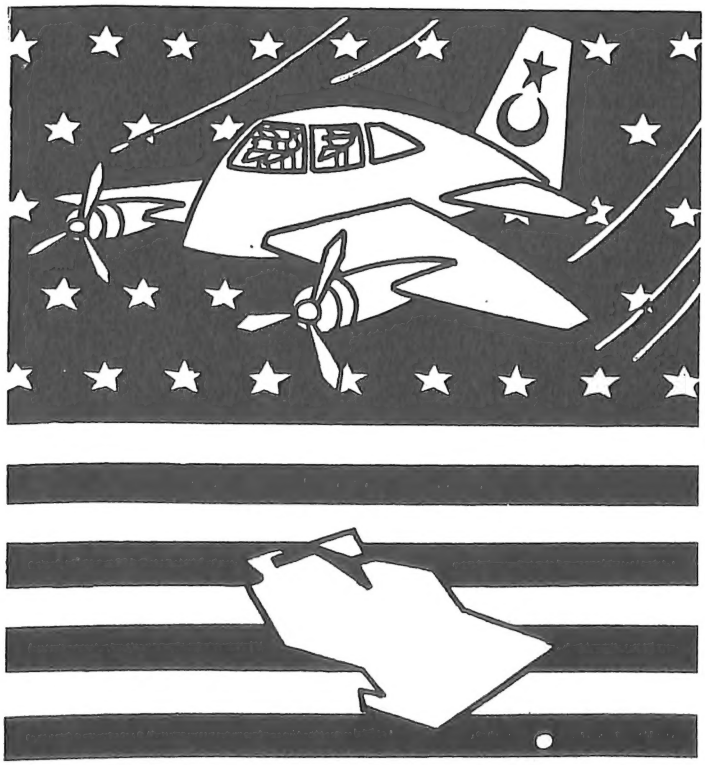

— Arkadaşlar, alana inebilmemiz için güneşin doğması lâzım!

1969

— Kruşçev'in hatıraları Batılı kaynaklarca doğrulandıktan sonra size, işe yarar diye, itiráfta bulunmak üzere bir miktar Marx, Lenin, Stalin, Mao, Ho Şi Ming, Çe ve Fidel getirdim, üstad! 1970

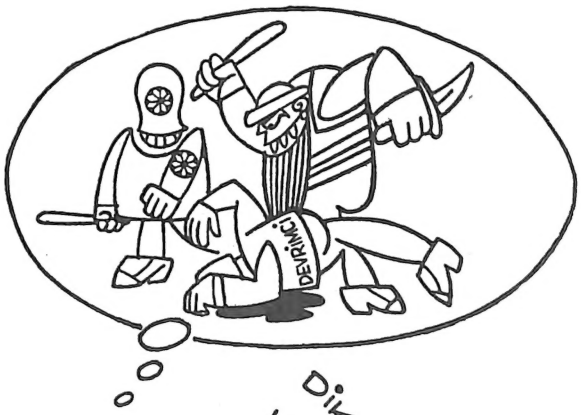

1970

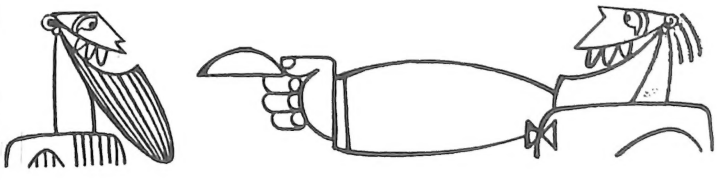

AL TAKKE

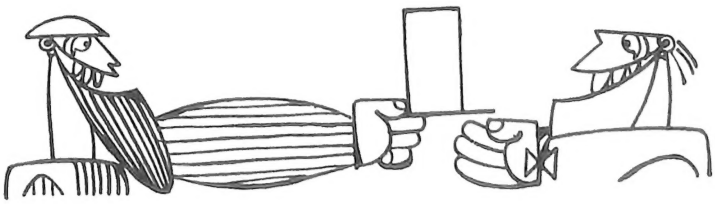

VER KÜLAH 1969

HÜSEYİN TANYERİ

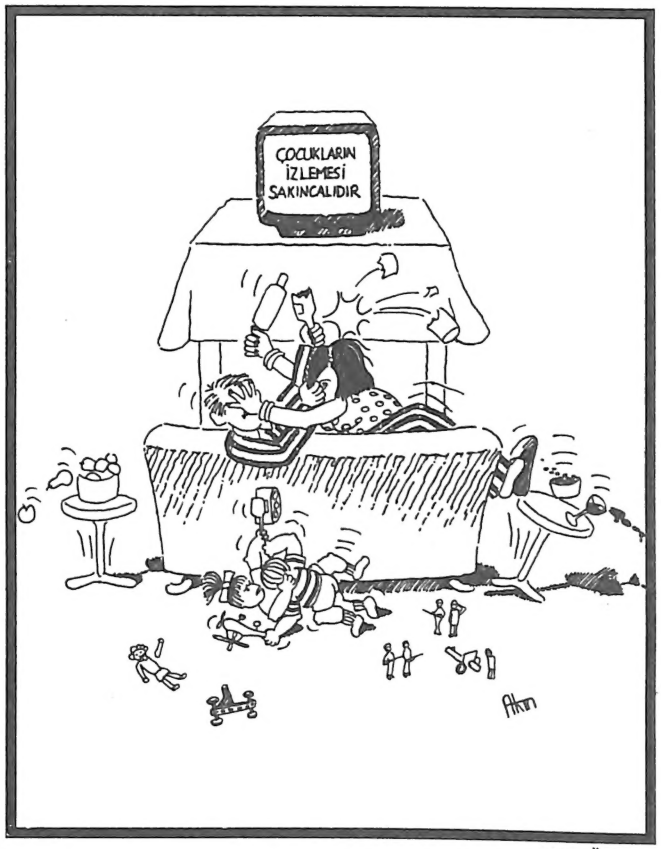

AKIN ÖNDER

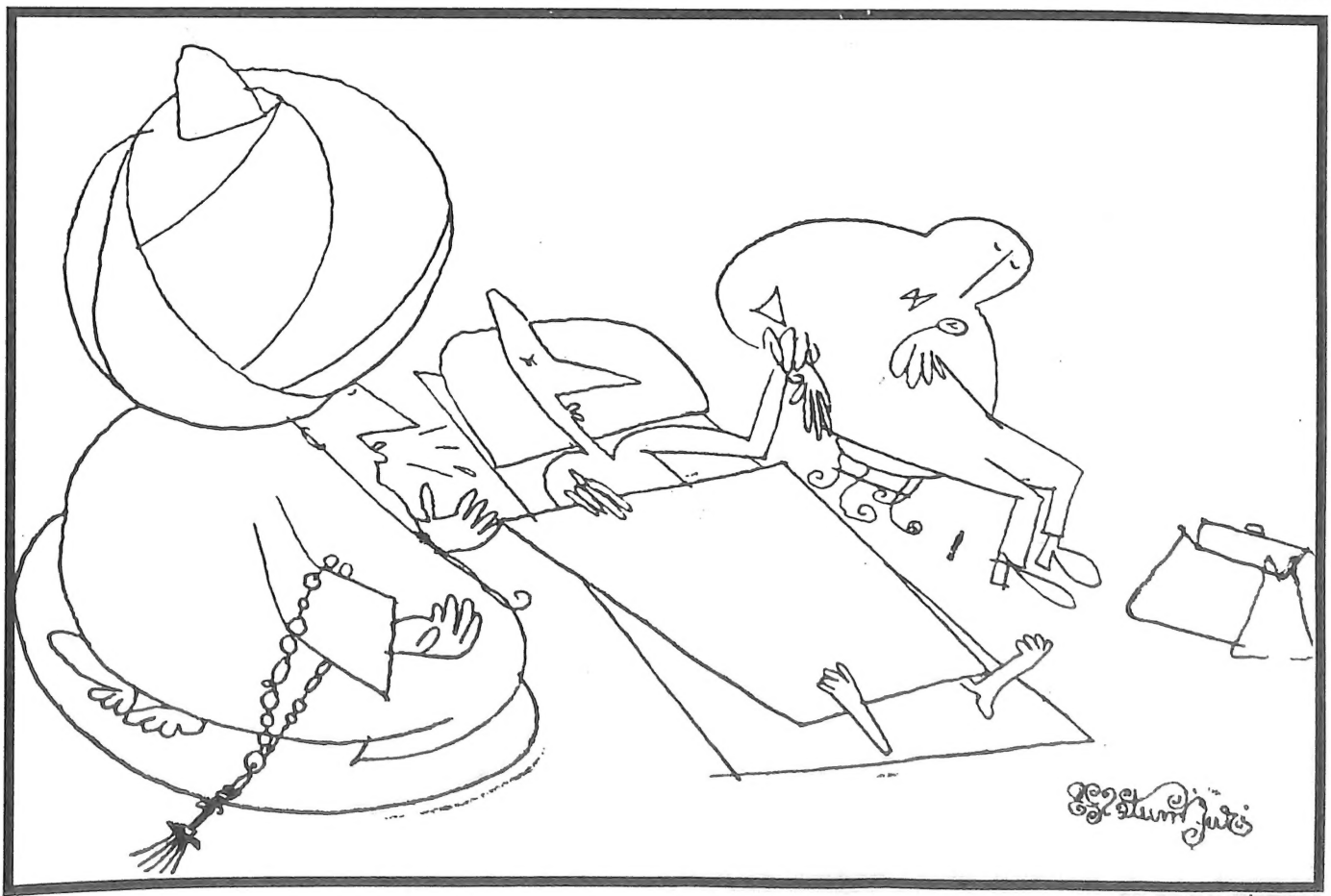

EFLATUN NURİ ERKOÇ

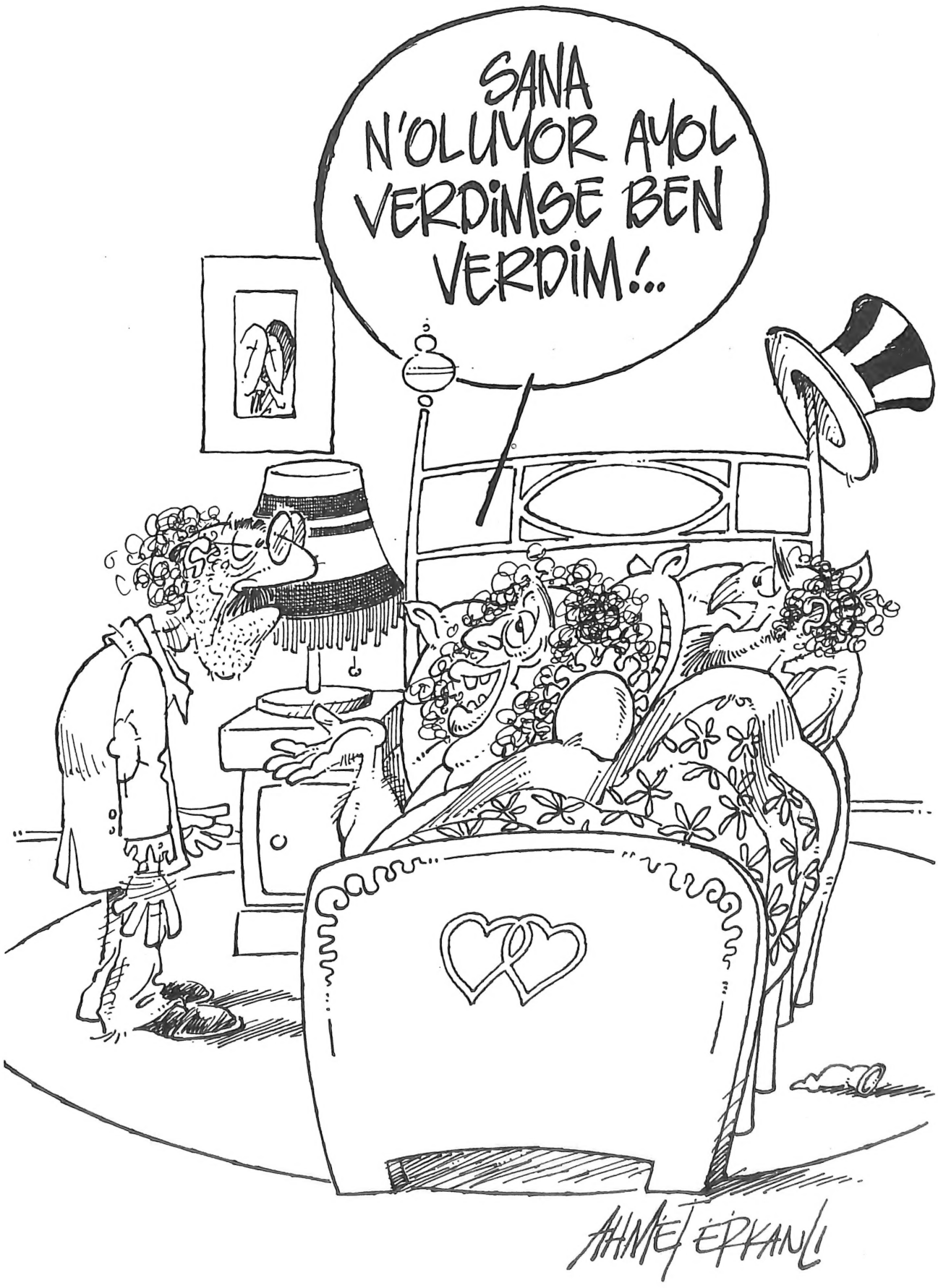

AHMET ERKANLI

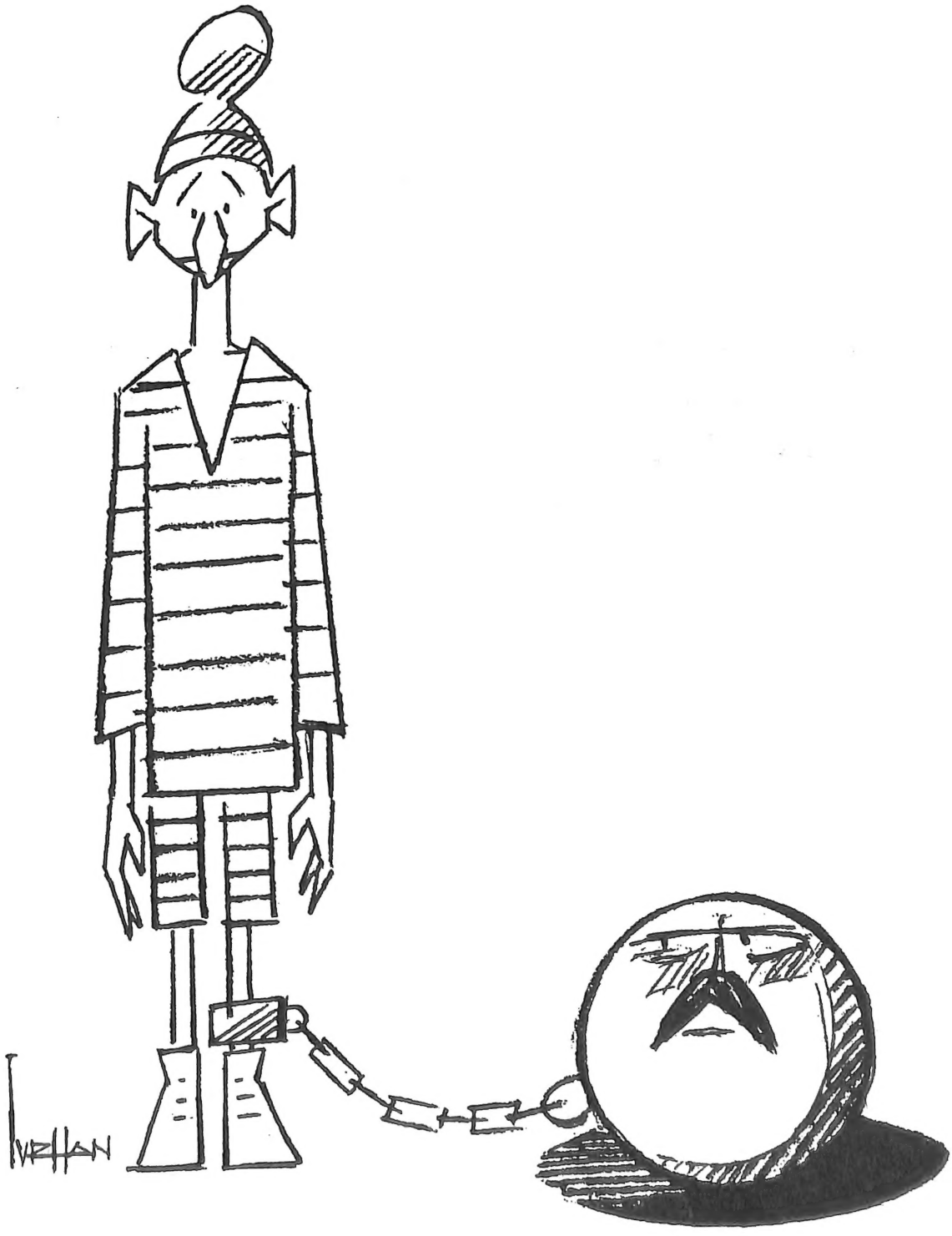
TURHAN